

§ 3

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen af *Alfred Jensen* m. fl. (se sp. 1593) *forkastedes* med 116 stemmer mod 6.

Ændringsforslag nr. 3 uden for betænkningen af *Alfred Jensen* m. fl. (se sp. 1594) *forkastedes* med 117 stemmer mod 6.

Ændringsforslag nr. 1 i betænkningen *vedtoges* med 117 stemmer mod 6.

§ 4, således ændret, §§ 5 og 6, ændringsforslag nr. 2 i betænkningen, § 7, således ændret, og § 8 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 uden for betænkningen af *Alfred Jensen* m. fl. om indsættelse af en ny paragraf (se sp. 1594) *forkastedes* med 117 stemmer mod 6.

Ændringsforslag nr. 3 i betænkningen om indsættelse af en ny paragraf *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 i betænkningen, § 9, således ændret, § 10, ændringsforslag nr. 5 i betænkningen og § 11, således ændret, *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet udvalgsbehandling.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af første behandling af forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.

Foregående forhandling findes i tidenden sp. 1329, 1374, 1420, 1526 og 1542.)

Forhandlingen genoptoges.

Carsten Raft: Det, jeg gerne vil omtale ved denne lejlighed, er lokale sager, forholdsvis små lokale sager, som dog også har deres betydning. Jeg synes, det er rimeligt, at den slags sager, der har en stor lokal befolknings interesse, fremføres til offentlig behandling i folketinget og får svar fra allerhøjeste sted. Jeg synes også, det er ganske naturligt, at dette, som det skete i gamle dage, sker ved finanslovbehandlingen, som er den eneste lejlighed, hvorved man kan få en udførlig forhandling om sådanne spørgsmål.

Det er naturligvis den befolkning, jeg lever iblandt, hvis lokale spørgsmål jeg interesserer mig for ved denne lejlighed. Da det er storbyens omegnsbefolkning, det drejer sig om, er det overvejende trafikale sager, fordi denne befolknings tilværelse er præget af trafikken og af trafikvanskeligheder på grund af afstanden fra deres arbejdssted.

Det første spørgsmål er for så vidt en henstilling til den højtærede justitsminister. Vi har tit talt om farlige vejkryds, og jeg vil gerne gøre justitsministeren opmærksom på et af de farligste, der findes i omegnen, nemlig krydset ved Holte. Da der stadig ikke er sket nogen regulering på dette sted — jeg har heller ikke bedt justitsministeren om at foretage sig noget — vil jeg gerne gøre opmærksom på, hvor farligt det er.

En befolkning så stor som en købstadsbefolkning har sin hovedtrafikåre her og skal gå tværs over landevejen. Landevejen har lige ført gennem skov, hvor folk meget naturligt mener de kan køre rask; der er ikke nogen som helst hindringer, det går ned ad bakke, og derved kommer der fart på vognene, så at førerne ikke altid mestrer dem helt, og folk har jo tilbøjelighed til at køre hurtigt, når det går ned ad bakke. Enhver, der til daglig følger begivenhederne på dette sted og har opmærksomheden henledt på, hvad der sker, vil vide, at vognene dér har en ganske urimelig fart på.

Jeg gik forleden dag ud på landevejen, så mig godt om, fik øje på en vogn oppe på Geels Bakke. Jeg går langsomt over vejen, og vognen sætter voldsom fart på; pludselig var den inde på mig, og jeg hørte en dame, vil jeg kalde hende, der råbte: „Er De sindssvag, mand, ved De ikke, De er på en hovedvej?“ Hvis det er hovedsuns-

[Carsten Raft.]

punktet, er det ikke muligt for den store befolkning her at komme over denne vej; hvis automobilisterne ser således på det, at her er der en hovedvej, her kan man køre hurtigt, er der en 10 000—15 000 mennesker, der færdes til daglig her, som faktisk er i fare. Kommunen har henstillet, politiet har henstillet, amtet har sagen til behandling, og jeg vil nu gerne bede den højtærede justitsminister om at se nøje på tingene; jeg er sikker på, at det er et af de farligste steder, der overhovedet kan være tale om.

Så har jeg, da det, som jeg sagde, er trafik-sager, jeg vil omtale, nogle bemærkninger at henvende til den højtærede minister for offentlige arbejder.

For mange år siden, da vi afsluttede en behandling af statsbanetaksterne, blev der rettet en henstilling til trafikministeren — som denne modtog på den måde, der normalt betyder, at sagen tages op til behandling og formentlig positiv behandling — om, at man for nærtrafikken ville indføre de såkaldte klippekort, altså den rabatordning, der findes for sporvejene, for næsten alle busser og for statsbanernes bytrafik i København. Man får et vist antal rejser til en lidt billigere pris, og der klippes så for hver rejse, man foretager.

Det er ikke lykkedes de senere trafikministre at gøre noget ved denne sag; men det er ganske klart, at spørgsmålet trænger sig på, og den nuværende trafikminister er begyndt at tage spørgsmålet op til behandling. Jeg ved ikke, hvor langt man er, det er vist kun under forberedelse i øjeblikket, men der er to ordninger, der ganske tydeligt imødekommer de naturlige krav. De folk, der færdes til daglig i nærtrafikken, som har deres arbejdsplads i København, og for hvem trafikudgifterne er et tillæg til deres leveomkostninger, for dem er det ganske naturligt, at de bliver behandlet skånsomt, og det er de også blevet af statsbanerne; måske jeg personligt og andre folketingsmænd fra omegnen har haft indflydelse derpå. Særlig den tidligere trafikminister, hr. Elgaard, var meget interesseret i sagen, og i det store og hele må man vel sige, at abonnementsordningen tager hensyn til den økonomiske byrde, det er for de pågældende at bo så langt fra deres arbejdssted.

Derudover er der selvfølgelig søndags-trafikken og den tilfældige trafik, som er meget stor, men som der næppe er nogen grund til at tage andet end rent forretningsmæssige hensyn til. Men så er der de mennesker, der bor i omegnskommunerne, kone og børn og folk, der ikke har deres arbejde i København, men som ofte kommer til København, og som altså er store kunder i statsbanernes nærtrafik uden dog at være det til daglig.

Det er ganske klart, at trafikministeren interesserer sig for de pågældende. Undervejs eller snart gennemført er en ordning, hvorefter man kan få billigere billetter i visse timer, nemlig de timer, hvor man regner med at husmødrene gør deres indkøb og måske tager til den nærmeste by eller tager til København. Denne tid er meget begrænset. Det er utvivlsomt en voldsom begrænsning, at man, når man køber en billet til den lave pris, er bundet til at holde rejsen inden for et ganske bestemt timetal. Jeg vil tro, at hele denne ydelse fra ministerens side vil blive meget lidt benyttet.

Der er desuden en ordning under overvejelse, ifølge hvilken man kan få enkeltbillet til det halve af dobbeltbillets pris. Det vil altså sige, at man faktisk får den rabat, som ligger i dobbeltbilletprisen, selv om man kun foretager enkeltrejse. Jeg tror ganske roligt, jeg kan sige, at det vil blive meget lidt benyttet. Det er rent ud sagt ikke mange hustruer, der tager til København, træffer deres mand og så kører hjem sammen med ham i deres vogn. Normalt må man regne med, at de folk, der kører med tog fra omegnskommunerne til København, også vender tilbage, fordi de ikke har deres hjemsted i København. Jeg tror, man må have lov til at sige, at selv om denne ordning er udtryk for en forståelse af tingene, er det en meget lille imødekommenhed, der i praksis vises på dette område.

Jeg henstiller, at der indføres det, som man til en vis grad må mene i sin tid blev aftalt mellem rigsdagen og trafikministeren, et egentligt klippekort, ganske som man kender det fra hele den øvrige københavnske trafik. Man kan sige, at en dobbeltrejse koster forholdsvis mindre end en enkeltrejse; skal man så også give rabat på dob-

[Garsten Raft.]

beltrejser? Jeg tror, man ganske kan se væk fra det. De folk, der tager ind fra omegnen på et kort, på hvilket de mange gange i løbet af en måned skal tage ind til København, vender også tilbage igen med toget. Ellers skulle vi have det mærkværdige zoologiske fænomen, at man ustandselig tager ind med toget og spadserer tilbage. Det er ikke sandsynligt, at noget sådant sker, det kan man ganske roligt se væk fra. Man må regne med, at man har med dobbeltbilletfolk at gøre, og at det drejer sig om at give dette storforbrugende publikum en rabat i forhold til ganske tilfældige rejsende, der engang hver anden måned tager til København.

Jeg henstiller derfor, at ministeren undersøger mulighederne for at gennemføre en ganske almindelig ordning i overensstemmelse med det, der er gældende for hele den københavnske trafik, gående ud på, at der bliver frarevet en del af billetten, så at man får dobbelt rejse med rabat, fordi man gør flere rejser end de tilfældige rejsende.

Endvidere vil jeg gerne have lov at spørge trafikministeren, hvor det driftsregnskab for S-banesystemet, for nærtrafiksystemet, der i sin tid er blevet lovet rigsdagen, og som også blev givet rigsdagen i trafikminister Elgaards tid, efterhånden er blevet af. Der kom nogle driftsregnskaber, der var meget oplysende og viste, hvilke kolossale indtægter dette nærtrafiksystem betyder for det ellers med underskud kørende statsbaneregnskab; men pludselig forsvandt det. Der er visse lande, hvor statistikken, hvis den ikke er behagelig, udebliver, men sådanne forhold har vi vel ikke. Vi trænger til sande og klare oplysninger om tingene, og derfor henstiller jeg, at vi igen får disse regnskaber, så vi får et overblik over, i hvilken grad den til rejser hver dag tvungne del af borgerskabet beskattes yderligere og er med til at betale for den del af statsbanesystemet, som kører med underskud.

Må jeg nævne en ting, som har vakt opmærksomhed ude i omegnen, men som det er svært at finde ud af for medlemmer, der ikke er meget hjemme i finanslovsarbejdet og finansudvalgsarbejdet. Det er den måde, hvorpå en meget stor rutebillinje, de så-

kaldte gule rutebiler, er blevet overtaget af staten. Der fandt sædvanlig vurdering sted, jeg tror, det var 1 mill. kr., materiellet kostede, og det var en almindelig, rimelig betaling; men desuden blev der betalt for goodwill. Jeg tror, det er forkert, hvad der er sagt visse steder i aviserne, at der aldrig sker betaling for goodwill i private handler mellem rutebilejere, for det drejer sig om en slags godtgørelse for den fortjeneste, en ejer hidtil har haft. Det sker derfor nok, men i dette tilfælde må det vist siges at være en goodwill af usædvanlig karakter, idet, så vidt jeg har forstået af dagspressen, vedkommende mand for fremtiden skal oppebære pristalsreguleret 18 000 kr. om året, og hans enke skal oppebære halvdelen. Han skal ganske vist stå til rådighed for statsbanerne ved tilsyn med den pågældende rutebilerute. Jeg ved ikke, om enken skal det samme, om hun skal stå til halv rådighed, men jeg kan i hvert fald sige, at det er en meget usædvanlig ordning, at en mand sælger sin forretning og oppebærer en betydelig årlig lønning for ikke at have med forretningen at gøre mere. Hvis man kapitaliserer denne goodwill — nu kommer det ganske vist an på, hvor gammel manden er — bliver det kolossale summer for ejeren og for enken, som statsbanerne yder for at få fat i den pågældende rute. Det kan være et beløb på hundredtusinder af kroner, som lægges til salgsummen. Jeg ved slet ikke, hvordan sådan noget foregår. Står det på normeringsloven, har sagen været i lønningsrådet, bliver den pågældende tjenestemand, eller hvordan er hans stilling? Det er noget usædvanligt, men så vidt jeg ved, var der nede ved Roskilde en rute, ved hvis salg for et par år siden der blev lovet 3 mand 36 000 kr. om året i alt. Det er nogle brave lønningsregnskaber, man kommer til at køre med for fremtiden!

Det afgørende er imidlertid, at det er umuligt for private folk at konkurrere på de vilkår. Der er ingen privat mand, der kan love nogen anden mand 18 000 kr. eller tre mand 36 000 kr. om året i fremtiden. Det vil med andre ord sige, så vidt jeg kan se — jeg beder ministeren retlede mig, hvis jeg tager fejl, jeg har det kun fra aviserne — at statsbanerne med skatteborgernes penge i ryggen får en dominerende stilling

[Carsten Raft.]

i spørgsmålet om erhvervelse af rutebiler, således at socialiseringen, som vi for vort vedkommende tillader os at kalde det, vil skride frem og lægge betydelige byrder på staten. Det er vel også et spørgsmål, om det er rimeligt at investere en million hist og en million her i rutebiler, som man måske kunne få afsat til private, for at statsbanerne kan brede sig yderligere. Givet er det i hvert fald, at vi, der til daglig er afhængige af rutebilkørsel, er af den opfattelse, at den rutebil, der betjenes af ejeren selv, er den bedste at køre med, uden at jeg derfor mener man skal gå ned til det helt lille niveau. Jo større rutebilselskaberne bliver, jo flere ruter der lægges til, jo fjernere kontoret bliver, jo dårligere bliver servicen. Rutebiltjenesten er efter min opfattelse en udpræget individuel tjeneste, og derfor er det med betænkelighed, man ser statsbanerne gribe så stærkt ind, bruge så stærke midler over for det private erhvervsliv, så ganske ukonkurrerbare midler, som de gør i dette tilfælde.

Jeg vil dernæst omtale en ting, som jeg har omtalt før for den højtærede minister, men som desværre fortsætter på en uheldbringende måde. I et spørgsmål til ministeren gjorde jeg ham for et års tid siden opmærksom på den meget voldsomme kystnedbrydning, som finder sted ud for Vedbæk. Det er meget store værdier, der går til spilde dér, og det er meget betydelige værdier, de pågældende lodsejere er nødt til at anbringe i hofdebygning, i cementering af strandbred o. s. v. Den pågældende minister tilrådede i sin tid, at man tog spørgsmålet op til overvejelse ved en kystfredningsforretning. Men det er umuligt at få folk derude til at forstå, at det skulle være løsningen, for det er ikke mere end et par år siden, at afstanden blev fastsat ved kystforretning, og resultaterne kan enhver, som kommer derud, selv se: store dele af kysten fjernes hvert eneste år. Der arbejdes til stadighed fire sandpumpere derude. Når de har arbejdet en uge og der kommer en

storm, se man følgerne: så ædes der store, store stykker fra 10, 12, 20 villaer. Det hele er efterhånden en valplads af væltede træer, af sprængte dæmninger, af gamle haver, som helt er rodet op, og nu er vandet ved at nærme sig husene. Jeg vil antage, at det til næste år også vil skylle ind på husene.

Jeg stillede dengang den højtærede minister det spørgsmål, om man i virkeligheden ikke skulle tage op til overvejelse — et spørgsmål, som jeg mener det var motiveret at stille — om det moderne sandpumpningsmateriel ikke er for kraftigt til de fra gammel tid fastsatte afstande. Den afstand, der blev fastsat så sent som i 1953, er den gamle afstand fra for henved 40 år siden; den er bare omregnet til meter.

Ministeren lovede at tage sagen op, idet han den 6. juni i år udtalte (Folketings-tidende 1955-56, sp. 4946):

„Imidlertid vil jeg gerne overveje, om der er grund til at optage en samlet undersøgelse af hele spørgsmålet om, hvorvidt den tekniske fremgang, der er sket med hensyn til sandpumpermaskinellen, skulle kunne øve nogen indflydelse i retning af en revision af de principielle regler, der vedrører sandpumpning.“

Da ministeren interesserede sig for sagen, modtog jeg et brev fra ham i efteråret, hvori han gjorde opmærksom på, at han havde foretaget den lovede undersøgelse. Han udtalte — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„... at der ikke — ud over de steder, hvor der er kystfredningssager — foregår en for kysterne generende sandpumpning, og at der således ikke foreligger noget grundlag for at foretage en generel revision af kystfredningerne.“

Jeg har på forhånd bedt ministeren om tilladelse til at citere af brevet. Det er en anden ting, der bliver svaret på i dette brev. Det spørgsmål, jeg stillede dengang, og som jeg stiller i dag, er: er den normale afstand, som man bruger på steder med kystfredning, ikke efterhånden blevet for lille i forhold til det moderne, meget voldsomme

[Garsten Raft.]

sandpumpningsmateriel? Jeg ville være taknemlig, om ministeren en dag ville gå ud og se på disse ting. Jeg har hørt ministeren sige, at nedbrydningen skyldes kystens form. Det vil jeg benægte uden videre. Hvis den skyldtes kystens form, havde Strandvejen ikke eksisteret i dag. Hvis årsagen havde været kystens form, også før der eksisterede sandpumpere og ministre, og hvad der ellers er involveret i denne sag, havde Strandvejen ikke eksisteret; der er ikke nogen grund til at tro andet. Sandpumperarbejdet derude viser, at det er den fastsatte afstand, der er for lille. Nu skal vi altså blot lade denne historie fortsætte, og jeg kan komme igen næste år og gøre opmærksom på, at nu er der yderligere ædt så og så mange hundrede kvadratmeter, og så begynder husene at falde derude.

Jeg beder den højtærede minister om ikke at henholde sig til de ganske bestemte myndigheder, som allerede er engageret i denne sag, men beder ham som demokratisk minister — det er derfor, vi har det system — at tage sagen i sin egen hånd og undersøge den. Jeg tror, han vil opdage, at det er rigtigt, hvad jeg siger: til trods for en ganske nylig af kystfredningsmyndighederne fastsat afstand brydes kysten ned på en sådan måde, at det betyder udgifter på titusinder og titusinder af kroner måned efter måned for de pågældende mennesker, rent bortset fra, at ikke så få huse i de kommende år antagelig vil være i fare for at blive helt nedbrudt af vandet, som går ind over de gamle haver. Nu holder de mennesker meget af deres hjem, og de er meget bekymrede over forholdene. Man spørger, om de ikke kan tage en ny kystfredningskommission. De siger: hvorfor skal vi gøre det? Det er ikke mere end to-tre år siden, at den afstand blev fastsat, som nu viser sig at være for lille.

Jeg tror, det er et tilfælde, hvor en demokratisk minister vil sige: skal jeg ikke se på de ting selv? Så kunne ministeren efter min mening måske ikke til embedsmændene, men til videnskabsmændene rette det spørgsmål: er der ikke efterhånden kommet for stor spændvidde mellem det moderne sandpumpningsmateriel og de gammeldags afstande, man bruger ved sådan

en kystfredningshistorie? Jeg tror, ministeren ville få den besked, at det er der.

Efter min mening er det nødvendigt, at der gribes ind, nødvendigt, at man sørger for, at dette standses, ikke de steder, hvor der ikke pumpes, og hvor der ikke rejses nogen sag, men de steder, hvor der pumpes, og hvor landet brydes ned dag for dag.

Kirsten Gloerfelt-Tarp: Det, jeg vil tale om, koster penge, men meget få penge, og disse penge omsættes til produktivt arbejde, til arbejde, der redder menneskeværld, skaber arbejdskraft og sparer offentlige udgifter. Det er foreningen „Ring i Ring“, det drejer sig om. Den har påtaget sig en af de vanskeligste opgaver, nemlig at rehabiliterer alkoholskadede. Arbejdet foretages af tidligere alkoholskadede, der ud fra den forståelse, de har af problemet, kan hjælpe dem, der er i nød. I forskellige læger har de en energisk og varmhjertet støtte. Det er udmærket med antabusklipnikker, men de kan ikke stå alene, hvis de skal bære tilstrækkelig frugt; der skal fortsat en behandling til i form af gruppearbejde inden for de alkoholskadedes rækker, de anonyme alkoholikere, som de kaldes bl. a. i Amerika.

Interessant er det at se, at ekspertberetningen om bekæmpelse af alkoholisme fra De Forenede Nationers verdenssundhedsorganisation ved siden af lægelig, psykiatrisk behandling peger på betydningen af, at et sådant patientsammenslutningsarbejde finder sted, som „Ring i Ring“ hos os har udført igennem otte år; et lignende arbejde udføres for øvrigt af tilsvarende foreninger i flere andre lande, f. eks. i Norge, Sverige og Amerika. Jeg har haft lejlighed til at se, hvad dette arbejde har betydet for et menneske. Jeg har set, hvorledes den pågældende, når han blev fristet, aldrig behøvede at føle sig ene og forladt, men blev hjulpet op af sine kammerater og en opofrende læge; kammeraterne følger hinanden, så vidt det er muligt. Og jeg har set, hvorledes han fik en livsopgave i at hjælpe andre, der havde det svært.

Jeg har besøgt „Ring i Ring“'s ambulatorium på Blegdamshospitalet, set den overvældende søgning i små bitte lokaler, set den utrættelige læge, dr. Kaj Alstrup, og

[Kirsten Gloerfelt-Tarp.]

de utrættelige socialrådgivere i funktion, og de er tit i funktion ud på sene nattetimer. Jeg har set medhjælperne fra „Ring i Ring“ sidde i overfyldte venteværelser og tage sig af de ventende i de mange ventetimer. Fast vagt hele natten har medlemmer gratis etableret for at være parat til at hjælpe kammerater, der trænger til det. Mange kommer af sig selv, mange telefonerer om hjælp; der er hos mange en trang til at blive reddet. Der arrangeres klubmøder, studiekredse og sammenkomster, for så vidt man kan skaffe lokaler og de fornødne penge. Men penge skal der til, og dem er der ikke mange af. Det var at ønske, at alle, der var blevet hjulpet, til stadighed på en eller anden måde ville støtte foreningen og dens arbejde. „Ring i Ring“ hjælper ikke-medlemmer, og den optager overhovedet ikke medlemmer, før de pågældende en vis tid som gæster, altså uden at betale kontingent, har deltaget i foreningens møder.

En gruppe har for nylig under navnet „Idealisten“ påtaget sig et ekstrakontingent på 2 kr. om ugen. Det almindelige kontingent er lavt, 2 kr. månedligt, for at ingen skal kunne sige, at de ikke har råd til at være medlem. Endvidere ofrer medlemmer tid og penge til indsamlinger, basarer og lignende, og jeg skal nævne, at man i en byggefond har opsamlet 10 300 kr.

Stadig flere steder i landet er arbejdet i gang, men langt fra tilstrækkelig mange steder, og det til trods for at læger, socialinspektører og alkoholskadede samt andre mange steder fra beder foreningen om hjælp til dannelse af en patientsammenslutning. Årsagen til, at man ikke i tilstrækkelig grad kan efterkomme disse ønsker, er, at man ikke har råd til at bekoste, at en person rejser rundt i større udstrækning. Afholdsbevægelsen har rejsesekretær, og det er kun godt; men „Ring i Ring“, der har mulighed for at redde mennesker, som andre ikke kan redde, burde også have rejsesekretær. „Ring i Ring“ har et medlemsblad, som psykisk er af stor værdi for arbejdet. Også det koster penge, også det kniber det med.

Fra et lægesynspunkt er „Ring i Ring“s arbejde rigtigt og uundværligt, det fremgår

af, hvad jeg har fremhævet fra Verdenssundhedsorganisationens udtalelse. Det blev understreget i går over for mig af dr. Venge, l. reservelæge ved Københavns kommunehospitals ambulatorium for alkoholskadede og ved Overførstergården. Overlæge Yde har tidligere sagt det samme til mig, og udtalelser i samme retning fra andre læger har jeg set.

Dr. Venge sagde særlig to efter min mening lige vigtige ting, som jeg fæstede mig ved. Det første var: „Ring i Ring“ har søgningen, den første henvendelse kommer her, spontant henvender folk sig. Det andet, som jeg særlig bed mærke i, var, at dr. Venge sagde, at når patienter havde været til lægebehandling, var en efterbehandling nødvendig. Når hans patienter blev udskrevet, undersøgte han, for så vidt de rejste til provinsen, om der var en „Ring i Ring“-afdeling på den pågældendes hjemsted, og hvis der var det, satte han sig i forbindelse med den, fordi patienterne behøvede fortsat støtte.

Dr. Venge sagde endvidere: hvis vi ikke havde „Ring i Ring“, ville der blive en langt større belastning af de almindelige klinikker. Det ville altså blive meget dyrere for det offentlige, og patienterne ville alligevel ikke kunne få den fornødne efterbehandling. Dr. Venge anslog, at „Ring i Ring“ havde mulighed for at redde ca. 25 pct. af de tilfælde, der henvendte sig, og som ikke i øvrigt var stærkt sygdomsramt.

Da jeg ved, at „Ring i Ring“ tidligere på året har søgt socialministeriet om støtte, da foreningen endnu ingen hjælp har fået, og da denne menneskeligt og økonomisk så værdifulde forening bør kunne fortsætte sit arbejde, beder jeg den højtærede socialminister fremskynde denne sags behandling og ikke lade den afvente anstaltsudvalgets eller andet udvalgs arbejde, som den kunne sammenkædes med; så indviklet forekommer denne sag mig ikke, at det skulle være nødvendigt, og det er på høje tid, at hjælp ydes. Jeg føler mig overbevist om, at både finansminister og finansudvalg trods alvorlige besparelsesanstrengelser vil tage godt imod en sådan ansøgning fra socialministeren.

Til sidst: i Norge giver staten 70 000 kr. årligt til den tilsvarende forening.

Ole Bjørn Kraft: Jeg har bedt om ordet for en kort, men for mig betydningsfuld henvendelse til regeringen.

Hele det danske folk følger udviklingen i Ungarn med den største medfølelse. Det er vist ikke for meget sagt, at vi føler en dyb samhørighed med det ungarske folk, eller for meget sagt, at vi ved, at dette folks utrolige udholdenhedskamp er en kamp for mere end dets egen frihed, at denne kamp angår os på en helt personlig, meget betydningsfuld og samtidig meget smertelig måde.

Men medfølelse og samhørighed er værdiløse, hvis det ikke giver sig udtryk i omsorg og handling. Jeg tror, at stillingen er den, at det er berettiget at sige, at det svar, som det danske folk har givet på de mange henvendelser om at yde økonomisk støtte til hjælpearbejdet, har været et værdigt og smukt udtryk for vore følelser. Men begivenhederne i Ungarn er jo ikke standset, og de har i de sidste dage udviklet sig til et højdepunkt af lidelse. Efter standretternes oprettelse står det ungarske folk som ulv på heden, fredløst og jaget. Vi kan jo forvente, at en af følgerne heraf vil blive en ny flygtningestrøm bort fra det ungarske hjem, som gøres utrygt og ubeboeligt for dets egne indbyggere, for dem, der rettelig hører til dér. Og der må uundgåeligt rejse sig spørgsmålet: har vi åbnet det danske hjem tilstrækkeligt for dem, der således er blevet hjemløse?

Jeg er overbevist om, at det er den almindelige opfattelse i det danske folk, at efter den udvikling, der nu har fundet sted, har vi ikke gjort det i tilstrækkelig grad. Jeg er overbevist om, at regeringen deler et sådant synspunkt, og jeg håber, at den overvejer at tilbyde at modtage et forøget antal ungarske flygtninge på samme måde og på samme vilkår, som det hidtil er sket. Vi kan ikke nøjes med at modtage de 1 000 eller 1 200 flygtninge; vi må åbne det danske hjem i en større udstrækning.

Jeg vil derfor gerne spørge den højtærede stats- og udenrigsminister, om regeringen overvejer at give tilladelse til et nyt antal flygtninge til at komme hertil og at træffe foranstaltninger til at modtage dem på den bedste måde. Jeg er ganske overbevist om, at en sådan handling fra regeringens

side vil have fuld tilslutning i hele det danske folk.

Boligministeren og ministeren for Grønland (Kjærbo): Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger i anledning af det ærede medlem hr. Frederik Lynges tale forleden.

Det ærede medlem var inde på omfanget af den kongelige grønlandske handels anlægsvirksomhed. Med hensyn hertil skal jeg oplyse, at den investering, som er planlagt inden for Handelens område i finansåret 1957-58, andrager 3,5 mill. kr. Det af det ærede medlem nævnte beløb for afskrivning på ca. 2,5 mill. kr. er det beløb, som i henhold til de gældende afskrivningsregler debiteres Handelens driftsbudget, og ændrer således intet ved den kendsgerning, at der faktisk søges 3,5 mill. kr. til nyanlæg.

Anlægsvirksomheden kan i øvrigt ikke ses på baggrund af tallene for et enkelt år. Der må foretages en bedømmelse over en længere periode, og jeg er enig med det ærede medlem i, at der for de nærmest kommende år må tillægges udvidelsen af produktionsanlæggene en særlig betydning.

Under mine rejser i Grønland har jeg haft lejlighed til at se på disse forhold, og der er efter min hjemkomst iværksat undersøgelser om investeringsvirksomheden i de næste 6—7 år. Disse undersøgelser er resulteret i konkrete planer, der i øjeblikket behandles af det særligt nedsatte anlægsudvalg, som foretager en sagkyndig vurdering og koordinering, hvorved vi vil sikre os, at planerne føres ud i livet på den mest hensigtsmæssige og mest økonomiske måde. I disse planer er der givet produktionsanlæggene en præferencestilling.

Det ærede medlem hr. Frederik Lynges kom også ind på min tale i Grønlands landsråd i sommer og navnlig på den del af talen, som vedrører forholdene på udstederne. Jeg takker for den tilslutning, det ærede medlem gav mine udtalelser, og jeg er glad ved at kunne konstatere, at vi på dette meget vigtige område i hele Grønlandspolitikken, så vidt jeg kan se, er ganske enige. Vi er enige om, at en større samling af befolkningen på steder med gode erhvervs muligheder af mange grunde er ønskelig, og vi er lige så enige om, at en-

[Boligministeren og ministeren for Grønland.]

hver flytning er en frivillig sag. Der har i de senere år været arbejdet en hel del med disse spørgsmål, ikke mindst i den af landsrådet i 1953 nedsatte befolkningskommission og de lokale befolkningsudvalg. Jeg kan tilføje, at vi i ministeriet forbereder en egns- og byplanlægning, hvor hele spørgsmålet om gode kontra dårlige bosteder set i relation til erhvervs-, undervisnings-, handels- og trafikforhold m. v. vil blive taget op til nøje undersøgelse sideløbende med de undersøgelser, der foretages af landsrådets befolkningskommission og de lokale befolkningsudvalg.

Det ærede medlem udtalte, at de gode udsteder må forsynes med dygtige og gode udstedsbestyrere, kateketer, lærere og jordemødre. Også heri er jeg enig, men vi møder her den store vanskelighed, at der er for få grønlandere med tilstrækkelig uddannelse, og at de fleste af dem foretrækker at bo og virke i byerne.

Ved en bedre tilrettelæggelse af de grønlandske handelslærlinges uddannelse vil vi imidlertid søge at få et større udbud til stillingerne som udstedsbestyrere.

Som det ærede medlem vil vide, har spørgsmålet om mangelen af kateketer og grønlandsuddannede lærere været gjort til genstand for indgående behandling i et i foråret nedsat embedsmandsudvalg vedrørende seminarieuddannelsen i Grønland. Denne uddannelse efter de af udvalget foreslåede retningslinjer er allerede påbegyndt ved dette skoleårs begyndelse, og jeg er overbevist om, at lærere og kateketer efter realeksamen og den 3-årige uddannelse vil være særdeles velegnede til arbejdet, ikke mindst på udstederne.

Jeg er også klar over, at vi må gøre noget alvorligt for at få flere jordemødre ansat i Grønland, navnlig på udstederne. En væsentlig grund til mangelen på jordemødre er måske at søge i, at deres lønningsforhold ikke er så gode. Jeg håber, at dette vil ordne sig i forbindelse med lønningskommissionens arbejde, men i øvrigt er der indledet forhandlinger med Jordemoderforeningen om dette spørgsmål.

Jeg er klar over, at flere problemer vedrørende udstedsbefolkningen står på dagsordenen, men jeg synes dog, vi allerede har nået en del. Der er i sommer ansat en oplys-

ningskonsulent, og hans virksomhed vil hovedsagelig falde på udstederne. Den nye radiofoni vil komme til at betyde overordentlig meget, ikke mindst for udstedsbefolkningen. Den for nylig udsendte bibliotekar vil blandt andet have til opgave at sørge for, at vandrebogskasserne til udstederne kommer i orden. I tuberkulosebekæmpelsen har røntgenbåden „Misigssut“ gjort en indsats på udsteder og boplads, som næppe kunne være bedre.

Med hensyn til produktionsanlæg ved udstederne kan jeg oplyse, at der i årene fra 1949 til og med udgangen af indeværende år er investeret 12,1 mill. kr. i industri- og fiskerianlæg; heraf er 6,4 mill. kr. anvendt til produktionsanlæg ved udstederne.

Jeg må derfor mene, at udstedsbefolkningens interesser er blevet tilgodeset i et rimeligt omfang.

Jeg må dog pege på, at en forøget produktion, som vi jo alle stiler hen imod, kun kan afsættes på verdensmarkedet i højt forædlet form, og derfor kommer vi ikke uden om at måtte investere midler i flere produktionsanlæg til f. eks. frysning af fisk og fremstilling af rejehermetik. Disse anlæg er som bekendt afhængige af el- og vandtilførsel, og det er derfor naturligt først og fremmest at placere anlæggene ved pladser, hvor der findes eller er forholdsvis let adgang til at tilvejebringe elektricitet og vand. Sådanne anlæg kræver betydelige investeringer, og de kan kun opføres på pladser, hvor der samtidig er mulighed for en tilstrækkelig stor og regelmæssig tilførsel af råprodukter. Jeg ser derfor ingen anden udvej, end at vi må stile imod at samle produktionen på færre, men teknisk set konkurrencedygtige virksomheder. En sådan koncentration er i øvrigt den eneste mulighed for at kunne rationalisere og billiggøre produktionen.

Jeg er ikke i tvivl om, at den udvikling, vi tilstræber, vil give udstedernes befolkning økonomiske fordele. Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at vi arbejder med planer om at arrangere transport af råvarerne med motorbåde direkte fra fiskepladserne til de mest produktive anlæg. Forsøg af denne art er allerede gennemført i de senere år ved transport af hellefisk fra Jakobshavn til Egedesminde.

[Boligministeren og ministeren for Grønland.]

Lad mig tilføje, at der for rejernes vedkommende foreligger konkrete planer om oprettelse af et fabriksanlæg i Jakobshavn i forbindelse med et større fryseri til udnyttelse af de betydelige forekomster af hellefisk.

Vi vil i 1957 gå i gang med de forberedende arbejder, men selv om arbejdet fremskyndes mest muligt, vil anlægget næppe kunne optage produktionen før engang i 1959.

Inden for de nærmeste år påregnes opført salterier til hellefisk ved 5 udsteder i Umanakdistriktet, idet hellefiskbestanden her er vokset betydeligt.

Vi er meget interesseret i udvidet fangst af havkat, som vi har fundet gode afsætningsmuligheder for, og netop i år har vi haft lovende resultater ved et kortvarigt forsøgsfiskeri i Diskofjord.

Samtidig har vi indledt forsøg med havkatfiskeri i Upernavikdistriktet, og det ser ud til, at der her er forekomster, som kan give mulighed for rentabelt fiskeri. Det er dog nødvendigt at gennemføre yderligere undersøgelser.

Et meget vigtigt led i investeringen er de grønlandske fiskeres både. Jeg har i år med nogen bekymring konstateret, at fangstkapaciteten af de store kuttere ikke udnyttes fuldt ud, fordi rejefabrikken i Christianshåb er for lille og ikke kan udvides på grund af mangel på arbejdskraft til pilning af rejer. På den anden side giver rejefiskeriet så gode indtægtsmuligheder, at der er for mange, der har kastet sig over dette fiskeri. Resultatet har været, at fabrikken har måttet rationere indleveringen.

Jeg er bekendt med, at Handelen har rejst denne sag over for Landsfiskeriforeningen, og det er mit håb, at der må kunne tilvejebringes en bedre ordning end den nuværende.

Det ærede medlem var inde på den tanke, at oliefabrikken, som er opført på Handelspladsen her i København, burde placeres i Grønland dels for at skabe beskæftigelse dér, dels for at spare emballagetransporten mellem København og Grønland.

Dette spørgsmål er blevet drøftet mange gange — både før oliefabrikens oprettelse og senere — men selv om emballagetrans-

porten er en stor belastning for oliefabrikens økonomi, er man hver gang kommet til det resultat, at det ville være betydelig dyrere at drive denne virksomhed i Grønland.

En flytning af fabrikken ville være forbundet med en betydelig nyinvestering både til fabriksanlæg og boliger, og det ærede medlem overvurderer sikkert fabrikens betydning for beskæftigelsen. Der findes på fabrikken kun 8 arbejdere og endda kun en del af året.

Det ærede medlem har fremført, at indhandlingspriserne på de grønlandske produkter er for lave i betragtning af, at levestandarder for den erhvervsdrivende del af befolkningen ønskes hævet, og henviser til, at lønmodtagernes indtægter er steget væsentligt.

Nu må man jo ikke glemme, at lønmodtagernes og producenternes indtægter bestemmes af vidt forskellige faktorer, der ikke er umiddelbart afhængige af hinanden; lønmodtagernes indtægter reguleres som bekendt efter pristallet, medens producenternes bestemmes af verdensmarkedets priser og produktionens størrelse.

De grønlandske erhververs indtægter er dog steget ikke så lidt i de senere år.

Deres indtægt androg i 1950-51 lidt over 3 mill. kr., medens der — som det fremgår af det foreliggende finanslovsforslag — i 1957 påregnes udbetalt lidt over 8 mill. kr.

Størsteparten af denne fremgang skyldes prisstigninger, medens resten kan henføres til større produktion, men da der ikke i samme tidsrum har været nogen væsentlig forøgelse i antallet af erhververe, siger det sig selv, at den enkeltes indtægt er forøget væsentligt.

Jeg vil dog ikke lægge skjul på, at det under den stærke udvikling, som har præget det grønlandske samfund i nyordningens år, ikke har været muligt at undgå visse skævheder. Vi søger imidlertid at undgå alt for store udsving, og jeg har ment, at tiden nu er inde til at foretage visse, ikke uvæsentlige prisforhøjelser, som vil træde i kraft fra 1. januar 1957, og som vil komme fanger-erhvervet, og det vil især sige befolkningen i Østgrønland og Nordgrønland, til gode.

Udviklingen mod større levestandard bør dog ikke præges så meget af prisforhøjelser, der kan svække den grønlandske produk-

[Boligministeren og ministeren for Grønland.]

tions konkurrencedygtighed, som af forøget produktion og højere produktivitet.

Oprettelsen af konjunkturudligningsfonden var en lykkelig tanke, og det er mit håb, at fonden fremover kan bidrage til en stabilisering af erhvervslivet.

Det ærede medlem nævnte, at der i denne fond er opsamlet 4,5 mill. kr., og at midler fra fonden burde kunne anvendes til forhøjelse af indhandlingspriserne. Det forekommer mig, at en sådan politik ville være i strid med fondens idé.

Jeg vil gerne understrege, at disse midler helt og holdent står til rådighed for det grønlandske produktionsliv, men det må dog mane til eftertanke, at tilgangen til fonden, og det vil sige overskuddet på den grønlandske produktion, har været stærkt nedadgående i de senere år: fra godt 1,3 mill. kr. i 1953, over godt 600 000 kr. i 1954 til kun lidt over 80 000 kr. i 1955.

Omkostningerne er stærkt stigende, til dels på grund af udviklingen i det grønlandske lønniveau, og afsætningsforholdene på verdensmarkedet kan højst karakteriseres som jævnt gode.

Derfor må vi se i øjnene, at vi måske allerede i dag arbejder med knap balance eller underskud. Det tidspunkt, hvor det, alene for at kunne opretholde de nuværende priser til de grønlandske producenter, bliver nødvendigt at gøre indhug i konjunkturudligningsfondens midler, kan derfor være nærmere end ønskeligt.

Det ærede medlem mener at vide, at kryolitselskabets årlige aktieudbytte ligger på omkring 30 mill. kr. Jeg vil dertil oplyse, at udbyttet til aktionærerne i kryolitselskabet fordeles således, at staten får godt 60 pct. og de private aktionærer mindre end 40. Når statens udbytte er 4 mill. kr., får de private altså godt 2 mill. kr., således at det samlede aktieudbytte i et sådant år er godt 6 mill. kr. Ved denne ordning er det sikret, at staten får den største del af det reelle driftsoverskud, dels i form af skatter, dels i form af udbytte.

På spørgsmålet, om Grønland kan forvente at nyde godt af det i år så heldigt påbegyndte arbejde med udvinding af bly i Østgrønland, kan jeg kun svare, at det håber vi på.

Hvad angår transithavne i Grønland for

canadisk jernmalm, føres der for tiden forhandlinger, og jeg håber på et godt resultat heraf.

Det ærede medlem spurgte, om ikke en del af den opvoksende arbejderstab i de grønlandske byer efterhånden kunne få beskæftigelse i kryolitminen og i Nordisk Mineselskab. Jeg nærer alvorlig tvivl om gavnligheden af at sætte en større aktion i gang herfor. Vore bestræbelser må, som det ærede medlem selv gjorde opmærksom på i de indledende afsnit af sin tale, sikkert først og fremmest gå ud på at udbygge de egentlige grønlandske erhverv.

Jeg erkender, at der er et problem med hensyn til vinterbeskæftigelsen, men taget som helhed er det ikke i Grønland overskud af arbejdskraft, tværtimod, og vinterarbejdsløsheden vil ikke blive afhjulpet ved, at unge grønlændere får beskæftigelse i minerne. Minerens største aktivitet ligger nemlig om sommeren, medens man om vinteren må nedsætte arbejdsstyrkerne betydeligt, således at man i stedet for at afhjælpe vinterledigheden i Grønland ville komme til at forøge den. Det ville jo også være højst uheldigt, hvis grønlænderne tog beskæftigelse i minerne og vi derigennem blev tvunget til i endnu højere grad at udsende arbejdskraft herfra til arbejdet i Grønland.

Det ærede medlem hr. Frederik Lyngø kom til sidst med en bemærkning om, at bevillingerne til de geologiske undersøgelser i Grønland aldrig måtte nedsættes, men at de tværtimod burde forhøjes. Jeg skal blot hertil bemærke, at der på forslag til finanslov for 1957-58 er søgt bevilget godt 1,1 mill. kr. til de geologiske undersøgelser, hvilket er en forhøjelse af bevillingen fra indeværende års finanslov på godt 200 000 kr. Når vi har søgt bevillingen forhøjet, er det netop med henblik på at sætte geologerne i stand til at intensivere det geologiske arbejde i Grønland.

Det ærede medlem hr. Oluf Pedersen har anmodet om en redegørelse i anledning af, at der er givet bevilling til bygning af et skib til Grønlandsfarten.

I denne anledning skal jeg udtale, at den kongelige grønlandske handel i henhold til lov har pligt til at sikre Grønlands forsyning med forbrugsvarer og erhvervsredskaber. For at kunne opfylde denne forpligtelse, specielt hvad angår tilførslen af

[Boligministeren og ministeren for Grønland.]

livsvigtige forsyninger, er det nødvendigt for Handelen i et økonomisk forsvarligt omfang at råde over en egnet flåde og et for den krævende sejlads veluddannet mandskab. Jeg må i denne forbindelse særlig nævne navigatørerne, fordi en i ishavssejlads opøvet stab af sådanne gennem årene har vist sig at have en overordentlig stor betydning for en økonomisk og sikker gennemførelse af Grønlandsbesejlingen.

Anskaffelsen af det nye Grønlandsskib er i overensstemmelse med dette princip.

Som bekendt mistede vi i 1951 ishavskibet „G. C. Amdrup“, og motorskibet „Sværdfisken“ er taget ud af stykgodsfarten i 1955, da det var for gammelt, bygget i 1920, og urentabelt. Handelen råder her efter i øjeblikket kun over 2 atlantgående skibe, nemlig m/s „Disko“, der nu er 29 år gammelt og snart kondemneringsmodent, samt m/s „Umanak“, der blev bygget i 1949. Ingen af disse skibe opfylder de krav, der stilles til moderne tonnager i dag.

Jeg kan yderligere tilføje, at vintersejladsen, som det nu igennem flere år med store vanskeligheder har været nødvendigt at gennemføre, og som det også bliver nødvendigt at gennemføre i fremtiden, var fuldstændig utænkelig, da „Disko“ blev bygget; og selv da „Umanak“ blev bygget, var der ikke regelmæssig vinterbesejling, da en rationel besejling på de vestgrønlandske byer om vinteren kræver specialbygget tonnager.

Forsyningernes omfang er i de senere år tiltaget betydeligt, væsentligst på grund af den stigende købekraft og befolkningstilvæksten. Hensynet til den begrænsede lagerplads samt til en hurtigere vareomsætning og en deraf følgende reduktion af lagerbehovet og investeringsudgifterne er en af de faktorer, der gør en helårsbesejling af de fleste mulige byer nødvendig.

En anden, og vel den mest betydelige, er produktionen. Her må jeg henvise til mine førnævnte oplysninger om erhververnes stigende indtægter.

Fiskeriet er som bekendt det vigtigste erhverv i Grønland i dag. For få år siden produceredes udelukkende torsk, der blev oparbejdet som saltfisk. Denne produktion fandt kun sted om sommeren. I de seneste år indhandler man også torsk i vinterperio-

den, hvilket har den allerstørste betydning for den grønlandske fiskers økonomi. Det samme er tilfældet med de forskellige andre fiskearter, som jeg nævnte før, og som konserveres ved frynsning.

Resultaterne af denne industri, der først må siges at være i sin vorden, er meget lovende. Det er således lykkedes at få et fast og godt marked for produktionen i Amerika. Efterspørgslen er stigende, og på vort anlægsprogram for de kommende år har vi som nævnt optaget nye anlæg. Det er min overbevisning, at vi herigennem vil kunne intensivere fiskeriet til øget gavn for det grønlandske samfund. En forudsætning herfor er det imidlertid, at der kan arrangeres regelmæssige transporter dels af hensyn til tømning af lagrene og en tilsvarende regelmæssig forsyning af markederne, dels af hensyn til varernes kvalitet, der er afhængig af opbevaringstiden. En regelmæssig tilførsel af frossen agn er endvidere en forudsætning for vinterfiskeriet.

Det vil således ses, at sikringen og udviklingen af forsyningerne og den grønlandske produktion i allerhøjeste grad er afhængig af, at Handelen råder over et egnet skib med den nødvendige fryserumskapacitet til at besejle Vestgrønland om vinteren.

Den endelige udformning af planerne for skibets konstruktion er derfor udarbejdet efter indgående studium af erhvervs- og besejlingsproblemerne, og jeg tror med rette at kunne sige, at skibet på en økonomisk og hensigtsmæssig måde i forbindelse med de nævnte to skibe vil kunne klare den del af besejlingen, som efter min opfattelse må betegnes som absolut nødvendig.

De foretagne beregninger viser i øvrigt, at den kongelige grønlandske handel med egne skibe i 1955 kun befordrede 40 pct. af den mellem Danmark og Grønland transporterede stykgodsmængde, medens chartrede skibe transportererede 60 pct. foruden kul og salt, der andrager ca. 18 000 t.

Efter indsætningen af det nye skib vil der stadig væk være 40 pct. samt kul og salt tilbage til transport med chartrede skibe. Imidlertid må vi som sagt påregne en fortsat stigning i godsmængden. De omtalte beregninger og planer over det projekterede Grønlandsskib har været forelagt det til Handelen knyttede styrelsesråd, i hvilket der som bekendt sidder repræsen-

[Bolgministeren og ministeren for Grønland.]

tanter fra forskellige grene af det private erhvervsliv. Styrelsesrådet har efter gennemgang af disse planer enstemmigt godkendt og anbefalet anskaffelsen af skibet også ud fra en økonomisk betragtning, inden jeg rettede henvendelse til myndighederne om bevilling til skibet.

Jeg har over for finansudvalget nævnt, at de foreliggende regnskaber gennem årene beviser, at de transporter, der er udført med den kongelige grønlandske handels egne skibe, er foretaget billigere end transporter udført med chartrede skibe. Denne omstændighed skyldes, at der ved driften af Handelsens skibe kun skal regnes med den rene kostpris, medens der for chartrede skibe må betales den rate, som efterspørgslen på fragtmarkedet gør det muligt for rederne at opnå, og heri er selvfølgelig en for tjeneste for rederierne.

Jeg skal i denne forbindelse oplyse, at Handelsens egne skibe selvfølgelig debiteres omkostninger til forrentning og afskrivning, ligesom de pågældende skibes driftsregnskab årligt debiteres rimelige beløb til imødegåelse af havaririsici.

Transporterne med det nye skib vil kunne udføres billigere, end hvis der benyttes chartret tonnage af tilsvarende klasse.

Der er opstillet en beregning over udgifterne ved driften af det nye skib sammenlignet med udgifterne til tilsvarende chartret tonnage. For sidstnævntes vedkommende er der i kalkulationen benyttet de til transporten i 1956 anvendte skibe og fly og de med disses chartring forbundne omkostninger. Specielt har man ved beregningen af tonnagen til sejlads i isområder benyttet sig af de betingelser, hvorunder „Kista Dan“ har sejlet i Grønlandsfarten. Differencen er på ca. 1,5 mill. kr.

Selv om det kan være forbundet med usikkerhed at opstille en sådan kalkulation, er differencen af en så betydelig størrelse, at bygningen af eget skib til Grønlandsbesejlingen også rent investeringsmæssigt må anses for fuldt forsvarlig. Hertil kommer,

at egne skibe ikke blot giver større sikkerhed i dispositionerne og dermed bedre og mere effektiv besejling, men at de samtidig virker som kontrol og regulator på fragtraterne for chartrede skibe. Der kan ingen tvivl være om, at denne omstændighed har været en stærkt medvirkende årsag til, at Handelen hidtil har kunnet opnå mere gunstige rater for Vestgrønland end for Østgrønland, og man kan være overbevist om, at eksistensen af det nye Grønlandsskib vil øve tilsvarende gavnlig indflydelse fremover.

Det ærede medlem hr. Peder Christensen (Rebild) har spurgt mig, om det ikke er muligt at fremme behandlingen af forslag til byplaner for de kommuner, som i henhold til byplanloven skal tilvejebringe byplaner. Til dette skal jeg svare, at jeg går ud fra, at det ærede medlem tænker på forslag til de såkaldte dispositionsplaner, altså de samlede byplaner for det pågældende bysamfund. Hvor der er tale om forslag til partielle byplanvedtægter for begrænsede områder, er ekspeditionstiden normalt ikke særlig lang. Derimod har det for nogle forslag til dispositionsplaner trukket temmelig længe ud, førend boligministeriet kunne godkende det pågældende forslag.

Dette skyldes bl. a., at boligministeriet har påtaget sig det arbejde at sikre, at de indsendte forslag til dispositionsplaner, der jo fastlægger hovedlinjerne for en bys udvikling i de kommende år, så vidt muligt stemmer overens med de planer eller interesser, som andre ministerier eller styrelser har.

Når vi modtager et forslag til en dispositionsplan, sætter vi os i forbindelse med bl. a. statsbanerne, vejdirektoratet, vedkommende amtsråd og ofte også naturfredningsmyndighederne eller det særlige bygnings-syn, således at vi søger at sikre, at dispositionsplanen stemmer overens med de pågældende ministeriers eller styrelsers synspunkter eller planer. Der medgår hertil ofte betydelig tid, men vi finder, at det er en god anvendelse af tiden, idet disposi-

[Boligministeren og ministeren for Grønland.]

tionsplanerne herved skulle få større mulighed for at blive realistiske, d. v. s. ikke blive sprængt af andre ministeriers eller styrelseres dispositioner. Jeg mener, at det ikke vil være rigtigt, at boligministeriet undlader at foretage disse forelæggelser. Behandlingen i boligministeriet og hos ministeriets rådgiver, den kommitterede i byplansager, omfatter en bedømmelse af forslagene ud fra tekniske, erhvervs- og befolkningsmæssige samt juridiske synspunkter. Da der er tale om ofte meget omfattende forslag, må behandlingen tage nogen tid. Hertil kommer, at der samtidig har foreligget omfattende planer for en lang række af landets byer, ligesom vi jævnslides hermed må behandle forslag til partielle byplanvedtægter og andre enkelt-sager af byplanmæssig karakter.

Der er her i landet som i andre lande en vis mangel på kvalificerede byplanteknikere, og vi har derfor haft nogle vanskeligheder med at fremskaffe det nødvendige kvalificerede personale, hvad der også står i forbindelse med de lønninger og de normeringer, som vi kan tilbyde. Spørgsmålet har nemlig også en økonomisk side, og en yderligere fremme af sagerne vil kræve forøgede udgifter. I øvrigt ekspederer vi i meget vidt omfang sagerne på den måde, at vi ikke afgiver et skriftligt svar til kommunerne, før ministeriet eller den kommitterede på stedet har gennemdrøftet forslaget og bemærkninger til dette med den pågældende kommunalbestyrelse. Vi har dog i de forløbne år stadig kunnet reducere den tid, som vi bruger til behandlingen af de enkelte byplanforslag, og jeg håber og regner med, at denne udvikling kan fortsætte. Vi anvender i øvrigt den fremgangsmåde, at vi, når vi modtager et forslag til en dispositionsplan, straks giver vedkommende kommunalbestyrelse meddelelse om, at vi har modtaget forslaget, og at vi vil forelægge det for de myndigheder og institutioner, hvis arbejdsområde berøres af forslaget. Kommunerne ved altså, hvad der sker med forslagene.

Det ærede medlem hr. Peter Kristensen (Ålborg) har stillet det spørgsmål til mig, om Ålborg kommune på samme måde, som tilfældet har været for Randers og København, gennem en bevilling over finans-

udvalget kan opnå statsstøtte til gennemførelse af et saneringsprojekt for Store Nygade kvarteret i Ålborg, eller om det bliver nødvendigt at afvente saneringskommissionens betænkning og et derefter følgende lovforslag.

Jeg vil gerne svare, at jeg ikke uden et fuldstændigt kendskab til den omtalte saneringsplans karakter og økonomi kan afgøre, om planen er af en sådan beskaffenhed, at der bør kunne opnås økonomisk støtte fra staten til dens gennemførelse. I øvrigt er min principielle stilling til disse sager den, at ydelse af statsstøtte til kommuner til sanering må afvente den forestående revision af boligtilsyns- og saneringsloven. Når der er gjort undtagelser herfra for Randers' og Københavns vedkommende, skyldes det, at der i disse to sager har foreligget ganske særlige omstændigheder.

For Randers' vedkommende er der tale om støtte til en plan indsendt til boligtilsynsrådet allerede i 1942, en plan, som kunne og burde have opnået statsstøtte, hvis ikke krigen med deraf følgende bolig- og materiale-mangel havde gjort det nødvendigt at give afslag. Der var her tale om et område, som foruden at indeholde en særdeles ringe boligbestand var udsat for regelmæssige oversvømmelser.

Støtten til den københavnske sanering i Saxogade er jeg gået ind for, fordi der her er tale om sanering af et område, der er typisk for en meget stor del af de saneringsopgaver, vi vil komme til at stå over for i fremtiden. Jeg har fundet det af værdi for det kommende arbejde, at man ved at iværksætte en sådan sanering allerede nu fik mulighed for at indhøste værdifulde praktiske erfaringer.

Som anført kan jeg ikke på det foreliggende grundlag afgøre, om der er særlige forhold, der taler for at søge en sanering af Store Nygade kvarteret i Ålborg gennemført på samme måde, som det er tilfældet for Randers' og Københavns vedkommende. Skulle det vise sig at være tilfældet, og kommunen fremsender et konkret, gennemarbejdet forslag til boligministeriet, vil vi selvfølgelig overveje det med velvilje. Dog må jeg tage det forbehold, at jeg ikke mener at kunne søge en finanslovbevilling, hvis planen fremkommer eller først kan færdig-

[Boligministeren og ministeren for Grønland.]

behandles, efter at der er fremsat forslag til en ny saneringslov. Det er min opfattelse, at saneringsplanen i så fald må afvente dette lovforslags skæbne.

Indenrigsministeren (Carl Petersen): Det ærede medlem fru Viola Nørløv kom ind på spørgsmålet om oprettelse af flere apoteker i Valby og slog navnlig til lyd for, at der blev oprettet et i kvarteret omkring Folehaven.

Efter de for indenrigsministeriet foreliggende oplysninger skulle der ikke være tilstrækkeligt grundlag, i hvert fald ikke for tiden, til at oprette et apotek på dette sted. Forholdet er det, at dette kvarter kun er beliggende ca. 2 km fra Trekroner Apotek ved Toftegårds Plads, hvilket ikke, navnlig i betragtning af, at der er tale om et yderdistrikt, kan siges at være nogen særlig lang vej til apotek. Hertil kommer, at trafikforbindelserne ind til Toftegårds Plads er så gode, idet der er direkte omnibusforbindelse fra Folehaven. Endelig er kvarteret omkring Folehaven endnu ikke tilstrækkelig stort til, at et apotek anbragt i dette kvarter vil kunne få en sådan omsætning, at det vil kunne drives uden underskud.

For dog at lette medicinforsyningen for den voksende befolkning i dette kvarter har ministeriet allerede i juli 1956 givet apotekeren på Trekroner Apotek tilladelse til at oprette et håndkøbsudsalg i Folehavekvarteret, og det er oplyst, at apotekeren på Trekroner Apotek vil indrette dette håndkøbsudsalg i et butiksklokale i den ejendom, som en boligforening for tiden opfører på hjørnet af Folehaven og Gl. Køge Landevej. Med oprettelsen af dette håndkøbsudsalg vil jeg tro at alle berettigede ønsker om en god adgang til medicinforsyning for beboerne i Folehavekvarteret vil være imødekommet en lang tid fremefter.

I denne forbindelse ønsker jeg at oplyse, at der også er sket fremskridt med hensyn til at give befolkningen i et andet kvarter i Valby bedre adgang til at få medicin, idet der af apotekeren på apoteket „Bjørnen“ i Valby Langgade for øjeblikket udfoldes bestræbelser for at få oprettet et håndkøbsudsalg i kvarteret omkring Ålholm Plads. Apotekeren har indgivet en

ansøgning herom til sundhedsstyrelsen; denne ansøgning er for tiden til behandling hos de farmaceutiske visitatorer, og man kan gå ud fra som givet, at ansøgningen vil blive imødekommet. Så snart dette er sket og apotekeren har fundet et passende lokale, vil dette håndkøbsudsalg være en realitet, og jeg vil da tro, at der også for dette kvarters vedkommende en lang tid fremover er skabt de bedst mulige forhold med hensyn til befolkningens adgang til at forsyne sig med medicin.

Landbrugsministeren (Smørum): Det ærede medlem hr. Peder Christensen (Rebild) fremsatte i sit indlæg nogle udtalelser om forskellige ejendomsforhold omkring skovene ved Rold. Det ærede medlem udtalte, at statsskovvæsenet tilplanter landbrugsjord fra det ene landbrug efter det andet for efterhånden helt at nedlægge ejendommene som landbrugsejendomme, og at dette finder sted både for skovløber-tjenestesteder og for forpagterejendomme. Det ærede medlem omtalte nærmere to tilfælde, men jeg forstår, at det ærede medlem også tænkte på forskellige andre tilfælde, hvor jord under landbrugsmæssig drift er blevet indtaget til beplantning.

Da det ikke fremgik af det ærede medlems udtalelser, hvilke arealer der sigtes til ud over de to tilfælde, som det ærede medlem gjorde til genstand for en nærmere omtale, kan jeg kun komme ind på de omtalte to tilfælde, idet jeg i øvrigt må henvise til, at såfremt det drejer sig om fredskovpligtige tjenestejorder, er der efter skovloven pligt til at tilplante arealerne, når der ikke længere er brug for dem som tjenestejord.

I det ene tilfælde, som det ærede medlem omtalte, drejer det sig om et gammelt, af-sides beliggende tjenestested helt omgivet af skov ved navn Slettingen under Buderupholm skovdistrikt. Ejendommen er på ca. 11 ha og beliggende i Skørping sogn. Denne ejendom blev allerede i 1923 nedlagt som tjenestested, fordi skovvæsenet ikke havde brug for huset på dette sted til en skovarbejderbolig. Efter den tid har denne ejendom været bortforpagtet til en række skiftende brugere, af hvilke desværre ingen har kunnet klare sig. Jorden har kun givet meget små afgrøder, og skønt forpagterne ofte har prøvet på at skaffe sig lidt supple-

[Landbrugsministeren.]

rende indtægter ved at påtage sig en mælkerute, har i tidens løb 3—4 forpagtere måttet gå fra ejendommen i utide. Den sidste fratrådte pr. 1. april i år, men fik lov til at leje boligen indtil videre. Han har nu opsagt boligen til fraflytning 1. januar 1957.

Det er rigtigt at skovrideren, da den sidste forpagter måtte give op, har foreslået direktoratet for statsskovbruget at nedlægge ejendommen som landbrug og tilplante den, men selvfølgelig vil et sådant forslag kun blive gennemført, hvis landbrugsministeriet efter en nærmere undersøgelse af sagen kan godkende det. Foreløbig har direktoratet for statsskovbruget udbedt sig nærmere oplysninger hos skovrideren om ejendommens forfatning og om grunden til, at forpagterne ikke har kunnet klare sig, men disse oplysninger er endnu ikke fremkommet.

På grund af jordens urenhed ved den sidste forpagtnings ophør har skovdirektoratet bemyndiget skovrideren til at lade jorden brakke i sommer, men herved er der jo ikke truffet nogen endelig afgørelse af, om arealet fortsat skal anvendes til agerbrug, eller om det skal tilplantes. Det må vi se nærmere på, når de nævnte oplysninger fremkommer.

Det andet tilfælde, som det ærede medlem omtalte, drejer sig om en ejendom ved Skindbjerg, hvorpå der er oprettet to statshusmandsbrug, og hvor statsskovbruget har forbeholdt sig arealer af ejendommen, som efter det ærede medlems opfattelse burde have været overdraget til de to husmandsbrug. Jeg har undersøgt denne sag og kan herom oplyse, at det drejer sig om en ca. 30 ha stor ejendom i Skørping sogn, som pr. 1. januar 1954 blev købt af statens jordlovsudvalg — ikke, som det ærede medlem anførte, af statsskovbruget — med det formål at oprette to husmandsbrug. I henhold til den af jordlovsudvalget og husmandsbrugskommissionen udarbejdede udstykningsplan blev der også oprettet og afhændet to jordrentebbrug af denne ejendom på henholdsvis ca. 13 ha og 10,4 ha med en jordværdi på henholdsvis 10 000 kr. og 8 000 kr. Det er rigtigt, at den tredje lod, hvorpå der hviler fredskovpligt, ikke kunne

udlægges til landbrug og derfor med finansudvalgets tilslutning blev afhændet til statsskovbruget. Det drejer sig om i alt ca. 7 ha, hvorpå der findes tre skovholme bevokset med gammel egeskov. Arealet støder op til den under Buderupholm statsskovdistrikt hørende egeskov, Skindbjerglund.

Den ejendom, jordlovsudvalget købte, havde tidligere hørt under Skindbjerglund, og både statsskovbruget og naturfredningsrådet havde i lang tid søgt at sikre sig de gamle egebevoksninger, som slutter sig til de fredede partier af Skindbjerglund, og som ifølge sagkundskabens oplysninger er rester af en egeurskov. Såvel husmandsbrugskommissionen som jordlovsudvalgets stedlige medlem fandt udstykningsplanen fuldt forsvarlig, medens sognerådet, som jeg forstår det ærede medlem er formand for, ikke kunne anbefale planen. Vi lægger almindeligvis i landbrugsministeriet megen vægt på sognerådets stilling til sager af denne art, men efter de oplysninger, jeg har fået, tror jeg ikke, at der er grund til at ændre ved den afgørelse, der er truffet vedrørende denne ejendoms udstykning.

Undervisningsministeren (Bomholt): Det ærede medlem hr. Peter Jørgensen har stillet et spørgsmål vedrørende forøget tilskud til Århus byorkester. Jeg har opmærksomheden henvendt på de vanskeligheder, som de store provinsorkestre kæmper med. Jeg har i går forhandlet med repræsentanter for byrådene i Århus, Odense og Ålborg samt med finansministeriet og håber, at det vil lykkes at finde frem til en løsning af problemerne, en løsning, der kan skaffe orkestrene ordnede forhold og være relativt tilfredsstillende for såvel orkester som offentlighed. Det er selvsagt en forudsætning for en ordning af forholdet kommune og stat imellem, at finansudvalget tiltræder.

Det ærede medlem hr. Peter Kristensen (Ålborg) har stillet mig et spørgsmål vedrørende den nordjyske FM-station i Ålborg. Da spørgsmålet henhører under ministeriet for offentlige arbejders område, henviser jeg til det svar, som min ministerkollega vil afgive.

Det ærede medlem hr. Hvidberg har rettet en henvendelse til den højtærede kirkeminister vedrørende statsradiofoniens trans-

[Undervisningsministeren.]

missioner af Foreningen for borgerlig Konfirmations ungdomsfester. Det ærede medlem mener, at statsradiofonien bør nægte den gruppe hjem, det her drejer sig om, med deres særlige indstilling adgang til mikrofonen. Jeg skal ikke foregribe kirkeministerens svar, men kun bemærke, da kritikken vender sig mod et administrationsområde under undervisningsministeriet, at transmissionstilladelsen til borgerlig konfirmation i mangfoldige år har været givet enstemmigt af statsradiofoniens programudvalg. Det ærede medlem hr. Kristen Amby, biskop Erik Jensen og Kristelig Lytterforenings repræsentation har sammen med de øvrige medlemmer tilladt transmission, ligeså det ærede medlem hr. Poul Sørensen, der er den konservative folketingsgruppes repræsentant i programudvalget og som sådan formentlig også har handlet på det ærede medlem hr. Hvidbergs vegne. Begrundelsen er givet i radiolovens bestemmelse om alsidighed. Når det ærede medlem hr. Hvidberg hævder — sp. 1551 — at en transmission betyder, at staten dermed understøtter foreningens bestræbelser og indstilling, må jeg tage afstand fra en sådan tanke. En transmission betyder ikke, at radiatoradet eller programudvalget solidariserer sig med selve det transmitterede. Der er ikke tale om kirkelig eller anden censur. Den enkelte, også den eventuelle forening, udtaler sig under eget ansvar, og således må det være i et demokrati, der ikke tilstræber ensretning.

I anledning af det ærede medlem hr. P. M. Dams bemærkninger om udbygningen af det færøske skolevæsen vil jeg gerne sige, at man i undervisningsministeriet er fuldt opmærksom på, at en udbygning af de færøske skoleforhold trænger sig på; man er orienteret om, at forhandlinger er i gang herom i hjemmestyret, og man er indstillet på fra ministeriets side at yde sin bistand til sagens fremme, når planerne kommer frem.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Det ærede medlem hr. Hvidberg har under denne finanslovdebat dels rettet nogle henstillinger til mig, dels stillet mig et par direkte spørgsmål angående Foreningen for borgerlig Konfirmation. Det ærede medlem

mente selv, at det måske ville vække undren, at denne sag blev fremdraget i folketinget, men håbede, at nødvendigheden deraf ville fremgå af hans indlæg. For mit vedkommende må jeg desværre sige, at dette håb er blevet gjort til skamme. Efter at have læst indlægget er jeg mere fyldt af undren over, at netop denne sag er blevet inddraget under finanslovdebatten, end mens jeg lyttede til det ærede medlems tale. Men jeg er til gengæld ganske enig med det ærede medlem i, at det er beklageligt, at det ikke oftere sker, at medlemmerne taler til det høje ting om folkekirkelige anliggender. Kan denne lille debat mellem det ærede medlem og mig atter bringe nogle mennesker til overvejelse af folkekirkens forhold, sådan som det skete ved finanslovdebatten i fjor, er det kun godt. Under denne synsvinkel vil jeg gerne takke det ærede medlem for hans indlæg.

Men i øvrigt er det mig uforståeligt, at det ærede medlem finder anledning til et så skarpt indlæg mod Foreningen for borgerlig Konfirmation netop nu. Utvivlsomt er det, at denne forening i sin tid blev startet med direkte antireligiøst sigte, og at den var aggressiv mod folkekirken. Det behøver jeg ikke at gå ind på, det gjorde det ærede medlem rede for under henvisning til dr. Michael Neiiendams bog „Lær os at leve“. Denne bog gengiver i udgaven fra 1937 et naivt billede af en præst på prædikestolen: svovlskyer står ham ud af halsen, og en hornet djævel strækker sin klo ud efter nogle børn. Klicheen er taget fra den ungdomsbog — udgave 1932 — som Foreningen for borgerlig Konfirmation tidligere uddelte ved sine fester. I det eksemplar af ungdomsbogen, som jeg i nærværende anledning har skaffet mig — udgave 1934 — er dette billede imidlertid udeladt. Bogen er, så vidt jeg ser — jeg har kun løseligt kunnet læse den igennem — et klart udtryk for det, man kan kalde det areligiøse, ortodokse frisinds rørende fremskridtstro. På det ærede medlems opfordring har jeg spurgt formanden, om man ikke uddeler bogen mere, fordi man ikke vedkender sig den, eller om det skyldes økonomiske grunde, at den ikke er optrykt. Jeg fik det svar, at det skyldes økonomiske årsager, og at den, hvis den atter skulle udgives, ville blive underkastet revision — hvad

[Kirkeministeren.]

der jo er ganske rimeligt, når en pædagogisk bog skal genudgives efter næsten 20 års forløb. I dag vil man vel også gøre sig sine egne tanker ved at synge, som Harald Bergsted skrev det i ungdomsbogen fra 1934: om den sejrende, virksomme, brogede, livsglade, enige menneskehed. Ordene kunne jo nok trænge til en ekstra kommentar.

Lad os imidlertid lade enkeltheder ligge. Givet er det, mener jeg, at Foreningen for borgerlig Konfirmation ikke mere er aggressiv mod kirken. Heri er også kirkehistorikeren, dr. theol. Neiiendam enig med mig — hvad han har givet mig lov til at sige. Det ærede medlem brugte i sit indlæg den vending, at han måtte gå ud fra, at hans bedømmelse af foreningen som anti-folkekirkelig og i sit sigte fjendsk mod folkekirken var rigtig, og han føjede til, at hvis jeg kunne give ham oplysninger, som viste i anden retning, ville det være meget glædeligt. Han selv havde ikke kunnet fremskaffe materiale, der viste, at der skulle være indtrådt nogen ændring. Det kan jeg imidlertid.

Jeg har fra foreningens formand fået tilsendt udkast til en lille pjece, „Borgerlig eller kirkelig konfirmation. Nogle oplysninger til overvejelse“. Det hedder dér — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„at ungdomsfesterne er religiøst neutrale og ikke antireligiøse; der kræves ikke udmeldelse af folkekirken eller andre trossamfund og finder ingen art af forberedelse sted“.

Og videre:

„Selv om tilhængerne af den borgerlige konfirmation mener, at den kirkelige konfirmation bør undlades eller udsættes, til den unge senere er moden nok til at tage stilling til de religiøse problemer, har foreningen aldrig angrebet kristendommen, ej heller har dens talere ved ungdomsfesterne gennem 40 år gjort det.“

Nu vel, anvendelse af et billede som det lige omtalte må dog vist kaldes et angreb på om ikke kristendommen, så dog kirken, men lad fortiden være. Tidligere tiders aggressivitet mod kirken fra arbejderbevægelsens side havde sin forståelige baggrund: kirken var „de besiddende klassers“ kirke, ved konfirmationen sattes de fineste børn

øverst på kirkegulvet; man solgte stolestader til det gode borgerskab o. s. v., o. s. v.; det kender vi alle. Det er fortid og historie.

Men når det ærede medlem beder mig gøre en indsats blandt mine egne partifæller mod — som han siger — „dette antikirkelige foretagende“, kan jeg ganske klart sige, at det kunne ikke falde mig ind; jeg vil derimod gerne gøre en indsats for folkekirken. De urimeligheder, som efter det ærede medlems mening endnu i dag skulle knytte sig til „foretagendet“ — atter det ærede medlems udtryk — har jeg ikke kunnet finde. Tværtimod forekommer det mig, at der inden for foreningen har fundet en udvikling sted i overensstemmelse med den kendsgerning, at man fra socialdemokratisk side ved såvel grundlovsændringsforslaget i 1939 som grundlovsændringen i 1953 ikke stillede forslag om adskillelse mellem stat og kirke. Jeg kan derfor ikke se berettigelsen i, endsige nødvendigheden af, at denne sag er rejst her. Parentetisk vil jeg gerne gøre en indsigelse mod udtrykket „forestilling“ om ungdomsfesterne: det er — synes jeg — galt at omtale de fester, der for andre betyder noget smukt, i ringeagtende udtryk. Forargelsen over, at den omhandlede forening benytter navnet konfirmation, har jeg svært ved at dele; det kan skabe nogen uklarhed, men udtrykket bruges jo også ved den kirkelige konfirmation, selv hvor man har forladt den ældre form med direkte personlig bekræftelse af dåbsløftet. Man kan vel på en måde sige, at ved Foreningen for borgerlig Konfirmations harmløse ungdomsfester bekræfter de unge deres vilje til at gå bevidst ind i de voksnes samfund som gode borgere.

Spørgsmålet om, hvem der skal og bør tale ved disse fester, har jeg svært ved at tage helt alvorligt. Jeg mener, at enhver, der selv vil og får opfordring dertil, kan tale dér. Mig forekommer det nu besynderligt, om man netop skulle invitere biskopper og præster som talere, da det jo udtalt ikke er en kirkelig forening, her er tale om. En teologisk professor af mit nærmere bekendtskab er engang blevet indbudt som taler, men svarede nej. Jeg har nu spurgt ham om, hvorfor han sagde nej, og fik det svar, at det nærmest var for ikke at øge forvirringen. Der hersker jo givetvis

[Kirkeministeren.]

stor forvirring i vore dage om kristelige og kirkelige spørgsmål, og jeg tror, denne professor har ret i, at mange ville have været parat til at misforstå, hvis han havde talt ved borgerlig konfirmation — uanset hvad han havde sagt. Måske endda det ærede medlem selv ville have været parat; hans spørgsmål kunne tyde derpå. Det ærede medlem spørger nu, om jeg selv ville tale ved en sådan ungdomsfest. Man kunne undre sig over, hvem i denne sal det ville interessere; men lad mig sige, at jeg indtil i dag ville have svaret nej — som denne professor. Jeg har haft yderlig lidt kendskab til Foreningen for borgerlig Konfirmation; men om det i givet fald var rigtigt at svare nej, forekommer mig nu mere tvivlsomt. Skulle foreningen have brug for en taler, der ville fortælle de unge i dag, at den sejrende, livsglade, enige menneskehed dog måske alligevel trænger til syndernes forladelse, så er jeg parat.

Jeg kvier mig ved at bruge tingets tid til at tage stilling til en diskussion, der er ført mellem Peder Nørgaard og kammerherre Lerche i 1928. Men spørgsmålet om, hvorvidt en statsinstitution må bekæmpe en af staten understøttet institution som folkekirken, er jo ikke uinteressant. Nørgaard mente, at det var reaktionært af radioen dengang ikke at ville transmittere ungdomsfesterne, mens det ærede medlem anser afslaget for logisk begrundet. Også jeg mener, at logikken dengang var i orden, vel at mærke hvis vi havde en statskirke og en statsautoriseret religion. Det har vi imidlertid — og lykkeligvis — ikke. Vi har en folkekirke, der støttes af staten i overensstemmelse med den kendsgerning, at langt den overvejende del af befolkningen indtil dags dato har valgt at forblive som medlemmer af den. Vi har ingen „logisk“ kirkeforfatning. I sin juridiske tilspidsning er kirken vel en statskirke, men ifølge vor ukuelige frihedstradition har vi en folkekirke, der — lad det siges igen som ved sidste finanslovdebat — er en enestående værner af kristelig og menneskelig frihed. Vi skulle nødig bruge vor folkekirkelige frihed til blot antydningssvis at ønske at knægte andres frihed. Det ærede medlem kan umuligt mene, at diskussionen fra 1928 er relevant i dag. Han kan ikke mene, at radioen

ikke burde transmittere ungdomsfesterne; om det skal ske hver gang eller en gang imellem, beror på radioledelsens afgørelse, og vi andre har fri ret til at brokke os det bedste, vi kan, hvis vi er utilfredse med radioen. Men det ville dog være en frygtelig tanke, om ikke røster af enhver art kunne høres i den, religiøse som antireligiøse, kirkelige som ukirkelige, til angreb og forsvaret på ærlig og sømmelig vis.

Det ærede medlem mener, det er på tide, at man begynder at fremdrage anliggender som det her omtalte fra folkekirkens område i folketinget. Jeg vil hertil sige, at jeg er kendt med og tror oprigtigt på det ærede medlems bekymring for vor folkekirke. Vi husker alle, at det ærede medlem under sidste finanslovdebat talte om det, han kalder folkekirkens nød; men jeg vægrer mig stadig ved at deltage i sådan tale. Og er der endelig noget om folkekirkens nød, har den i hvert fald intet at gøre med, at en forening for borgerlig konfirmation har 2 årlige udsendelser i radioen, den samme radio, hvor folkekirkens gudstjenester kan høres 2 gange hver søndag af enhver, der vil. Kirkens nød — om man nu vil bruge dette udtryk — hænger langt snarere sammen med kirkens egen højst „borgerlige“ konfirmation, med kirkens egen mangel på evne til at tale som „den, der har myndighed“. Jeg vil vove den påstand, at det sjælelige forløb — så at sige — hos tusinder af unge er det samme, hvad enten de konfirmeres borgerligt eller kirkeligt: i begge tilfælde er det for dem „stemningsfulde“ ungdomsfester, den ene i borgerligt, den anden i gudeligt antræk med vægten lagt på beslutning om at være flink og god i fremtiden. Fra kirkens side, mener jeg, må den egentlige betydning af konfirmation ses i forhold til forberedelsens art og værdi. Er man folkekirkeligt interesseret og engageret, tror jeg derfor, at i vort frie land er besindelse og nyorientering indadtil bedre end angreb udadtil, når talen er om konfirmation af vore unge.

Ministeren for handel, industri og søfart (Lis Groes): Det ærede medlem fru Erna Sørensen rejste spørgsmålet om muligheden for en ændring i den gældende næringslov, således at det tillades både mand og kone af få hver sit næringsbrev. I den

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

anledning vil jeg gerne sige, at jeg altid har været og stadig er af den opfattelse, at begge ægtefæller bør have adgang til at erhverve hver sit næringsbrev. Jeg ser derfor personlig gerne, at næringsloven bliver ændret på dette punkt, og jeg kan tilføje, at der, så vidt jeg er underrettet, er god grund til at tro, at også næringslovskommissionen vil dele denne opfattelse.

Det ærede medlem spurgte, om ikke dette spørgsmål kunne løses før de øvrige spørgsmål, der ligger til behandling i kommissionen. Jeg vil dertil gerne svare, at næringslovskommissionens arbejde skrider godt fremad, og at det er mit håb allerede i løbet af det kommende år at kunne fremsætte lovforslag om en ny næringslov; jeg vil derfor nødigt løsrive dette spørgsmål fra de andre.

Det ærede medlem rejste endvidere spørgsmål om at få min medvirken til, at det pålægges myndighederne at klargøre, at man ikke behøver at aflevere sit næringsbrev, men kan nøjes med at deponere det. Såfremt der foreligger et problem her, vil jeg gerne medvirke til at henlede myndighedernes opmærksomhed herpå.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Da den højtærede socialminister på grund af sygdom er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne besvare de spørgsmål, der er stillet til ham.

Det ærede medlem hr. Gideon har under henvisning til et her i tinget den 8. februar i år stillet spørgsmål angående hjælp til en soldaterhustru, som i den forudgående tid havde forbrugt en ret stor erstatningssum, spurgt, hvilke overvejelser man har gjort sig angående ændring af den pågældende bestemmelse i forsorgsloven, det vil sige lovens § 281. Da jeg i sin tid på socialministerens vegne besvarede det stillede spørgsmål, gjorde jeg gældende, at socialministeriet ud fra en juridisk bedømmelse af sagen ikke kunne være kommet til anden afgørelse end den trufne, nemlig at der også i det pågældende tilfælde måtte ydes hjælp efter § 281. Jeg tilføjede imidlertid, at socialministeren ville have opmærksomheden henvendt på, om det var muligt at gennemføre en ændring af § 281 med

henblik på at undgå at yde særhjælp i et tilfælde som det nævnte. I anledning af det nu stillede spørgsmål kan jeg meddele, at problemet om en sådan ændring har været overvejet i socialministeriet. Man er imidlertid kommet til det resultat, at det drejer sig om et så specielt tilfælde, at det ikke i sig selv kan motivere en lovændring. Sagen kan dog ikke betragtes som henlagt i socialministeriet, idet den vil indgå i de overvejelser vedrørende en mere almindelig revision af forsorgsloven, som for tiden foregår i et nedsat ekspertudvalg.

Det ærede medlem hr. Th. Mikkelsen var i sit indlæg inde på spørgsmålet om ved lovgivning at tilvejebringe en samordning af driften af de offentlige og private hjem, der tager sig af ældre mennesker, som trænger til pleje. Efter det ærede medlems opfattelse kunne der spares betydeligt på administrationskontoen ved en sådan samordning. Det ærede medlem var herved også inde på, om der ikke kunne opnås en forenkling ved, at kommunerne fik adgang til at forhandle med private organisationer og sammenslutninger om indskydelse af midler i kommunalt opførte alderdoms-hjem, således at de pågældende organisationer — i stedet for selv at opføre stiftelser — fik ret til at anbringe nogle af deres pensionister i disse hjem. Jeg kan på socialministerens vegne erklære mig enig i, at man på dette som på andre områder bør søge at nedbringe administrationsudgifterne mest muligt, og jeg er også enig i, at et samarbejde mellem offentlige og private organer på de af det ærede medlem nævnte områder kan være et egnet middel hertil. Jeg kan imidlertid i denne forbindelse pege på, at der allerede i lovgivningen i vidt omfang er åbnet mulighed for et sådant samarbejde. Dette gælder således med hensyn til alderdoms-hjem. Ikke blot kan kommunerne her slutte sig sammen om at drive et hjem, men der er også adgang for kommunerne til at slutte overenskomst med private hjem. Det samme gælder i ikke mindre grad med hensyn til plejehjemmene for kronisk syge, hvorom der blev vedtaget nye regler ved en ændringslov til forsorgsloven af 2. marts 1955. Det samarbejde, der hidtil

[Justitsministeren.]

har været tale om, strækker dog næppe så vidt, som det det ærede medlem har i tankerne. Hvorvidt der er mulighed for en yderligere udbygning af samarbejdet i den af det ærede medlem angivne retning, kan ikke umiddelbart besvares, men det er en given sag, at disse tanker fortjener at blive taget i betragtning ved fremtidige overvejelser om lovgivning på dette område.

Det ærede medlem fru Kirsten Gloerfelt-Tarp henstillede til socialministeren at fremskynde behandlingen af et andragende om støtte, som organisationen „Ring i Ring“ har indgivet til ministeriet, og det ærede medlem tilføjede en henstilling om, at man undlod at lade videre behandling af sagen afvente anstaltsudvalgets betænkning. Det er rigtigt, at der til socialministeriet er indgået et andragende fra organisationen om støtte, et andragende, som oprindeligt var indgivet til indenrigsministeriet og derfra oversendt til socialministeriet. Man har hidtil i socialministeriet fundet det rigtigt at lade dette spørgsmål indgå som et led i det samlede kompleks af spørgsmål, der behandles i anstaltsudvalget, men jeg vil gerne over for det ærede medlem sige, at man i socialministeriet er villig til på ny at se på, om spørgsmålet kan og bør behandles uden om anstaltsudvalget.

Det ærede medlem hr. Peter Kristensen (Ålborg) nævnte over for mig spørgsmålet om opførelse af ny politigård og en ny retsbygning i Ålborg. I den anledning kan jeg oplyse, at justitsministeriet længe har været klar over, at en forbedring af forholdene er nødvendig, men først i 1954 opnåedes der ved forhandling med Ålborg kommune mulighed for at få grundspørgsmålet ordnet, idet det blev aftalt, at justitsministeriet skulle søge et areal erhvervet af de såkaldte Sauerske grunde, som det ærede medlem omtalte. For tiden arbejder ministeriets arkitekt med at afgrænse det areal, der eventuelt kan blive spørgsmål om at erhverve, en afgrænsning, der naturligvis må foretages med omhu for det tilfælde,

at der skulle blive spørgsmål om ekspropriation, såfremt der ikke kan opnås enighed med ejerne om køb.

I forbindelse med planerne om bygning af politigård har justitsministeriet også arbejdet med planer om en ny retsbygning, hvilket er blevet yderligere aktuelt, efter at der, som det ærede medlem nævnte, er skaffet hjemmel til at oprette et tredje dommerembede i Ålborg. På det nuværende stadium har man kædet spørgsmålet om fremskaffelse af lokaler til retsvæsenet sammen med spørgsmålet om opførelse af en politigård, idet det omhandlede areal ville være egnet som byggegrund for begge dele. Det, der først og fremmest trænger sig på i Ålborg, er at få samlet politiets lokaler og så vidt muligt også at få samlet retsvæsenets lokaler. Dette sidste lader sig dog næppe helt gøre, i hvert fald næppe for det ene embedes vedkommende, idet der findes gode retslokaler for et dommerembede i forbindelse med arresthuset i Kong Hans' gade.

Undersøgelsen af de forskellige spørgsmål i forbindelse med det påtænkte byggeri er som sagt i gang, og jeg håber, at det inden længe vil være muligt at få de tekniske spørgsmål klaret, således at der kan tages stilling til, hvordan det bevillingsmæssigt ligger med hensyn til fremme af byggeriet.

I anledning af det ærede medlem hr. Reedtz-Thotts henstilling til mig om at tage op til overvejelse spørgsmålet om revision af ekspropriationslovgivningen må jeg henvise til den besvarelse, det ærede medlem vil modtage fra ministeren for offentlige arbejder, under hvis ressort denne lovgivning hører.

Det ærede medlem fru Viola Nørlovs bemærkninger om bedøvning ved slagtning af svin og om schæchtning skal jeg ikke kommentere, hvad det ærede medlem heller ikke har forlangt.

Til det ærede medlem hr. Knud Nielsen, der ligesom i fjor har rejst spørgsmålet om afskaffelse af den midlertidige forhøjelse

[Justitsministeren.]

af satserne for udbetalingsens størrelse ved afbetalingskøb, vil jeg gerne sige, at der ikke findes nogen oversigt over virkningerne af den midlertidige bestemmelse, men at justitsministeriet har modtaget oplysninger om stillingen inden for forskellige brancher. Jeg kan tilføje, at jeg den 29. november har modtaget en henvendelse fra De danske Handelsforeningers Fællesorganisation om dette spørgsmål, og at det på grundlag heraf vil blive optaget til drøftelse i regeringen.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh spurgte, hvor langt udvalget vedrørende underpant-sætning af løsøre er nået i sit arbejde, og tilføjede en bemærkning om, at kommissionen har udvist forsømmelse ved ikke allerede nu at have afsluttet sit arbejde. Det er hårde ord i december, og lad mig tilføje: bemærkningen står ganske for det ærede medlems egen regning. Den blev ikke begrundet, og den kan næppe begrundes. På det ærede medlems direkte spørgsmål kan jeg svare, at udvalget efter det for mig oplyste vil kunne afslutte sit arbejde i næste måned.

Det ærede medlem hr. Gideon har spurgt til en sag, han tidligere har omtalt her i det høje ting, og som drejer sig om, hvorvidt der bør indføres den ordning, at søretlige straffesager ved landsretten behandles under medvirken af søkyndige lægdommere, ligesom det efter gældende ret er tilfældet i underinstansen. Jeg kan herom oplyse, at justitsministeriet har indhentet erklæringer om spørgsmålet fra anklagemyndigheden og præsidenterne for de to landsretter. Af disse erklæringer fremgår, at der ikke er ubetinget enighed om det formålstjenlige i at gennemføre en sådan regel. Justitsministeriet anmodede derefter handelsministeriet om en udtalelse; dette ministerium har oplyst, at man efter at have indhentet erklæringer fra samtlige søfartsorganisationer nu praktisk taget har afsluttet bearbejdelsen af det indkomne materiale, og at man i løbet af meget kort tid vil være i stand til at besvare justitsministeriets henvendelse.

Det gode råd, det ærede medlem hr. Peter Jørgensen gav mig vedrørende udpegning af biografbevillingshavere, har jeg noteret mig.

Det ærede medlem hr. Baagø omtalte en af Oslo byret afsagt dom i en injuriersag ved-

rørende ugebladet Verden Rundt, der også udkommer her i landet, og spurgte mig, om det kunne påregnes, at danske domstole ville komme til samme resultat, hvis en sag blev rejst her i landet på samme måde, som det er sket i Norge. Det, der er sket, er, at en karakteristik, som den norske avis Morgenbladet havde givet af Verden Rundt, har givet sidstnævnte blads udgivere anledning til at anlægge sag mod redaktøren af Morgenbladet med påstand om straf for æreskrænkelse. Denne sag har udgiverne tabt, idet Morgenbladets redaktør fandtes at have ført sandhedsbevis for de udtryk, hans blad havde anvendt. Jeg er ikke bekendt med, om en tilsvarende injuriersag kan ventes anlagt her i landet, og kan endnu mindre udtale mig om, hvilket udfald en eventuel sag måtte ventes at få. Derimod kan jeg oplyse, at justitsministeriet i 1954 bad anklagemyndigheden se på den danske udgave af Verden Rundt med henblik på, om der var grundlag for tiltale for pornografi. Efter anklagemyndighedens opfattelse var dette ikke tilfældet, og sagen blev derefter henlagt. Den norske anklagemyndighed har, efter hvad jeg har erfaret, indtaget samme standpunkt.

Som jeg sagde i mit svar på et spørgsmål af beslægtet karakter, som nylig blev stillet mig af det ærede medlem hr. Rasting, er man såvel i anklagemyndigheden som i justitsministeriet klar over vigtigheden af at beskytte ungdommen mod den egentlige pornografis skadelige virkninger.

Om der i denne forbindelse er behov for et nærmere nordisk samarbejde, er måske tvivlsomt. Men vi holder os i justitsministeriet orienteret om, hvad man i de andre nordiske lande foretager på dette felt, idet vi følger såvel lovgivningen som anklagemyndighedens praksis.

Det ærede medlem hr. Carsten Raft stillede mig et spørgsmål vedrørende hastighedsbegrænsning ved et vejkryds ved Holte. Jeg kender ikke de lokale forhold på stedet, men efter det ærede medlems anmodning er jeg naturligvis villig til at se på spørgsmålet. Det ærede medlem ved, at tinget i nær fremtid skal behandle et forslag til beslutning bl. a. omfattende spørgsmålet om videre anvendelse af lokale maksimalhastighedsgrænser. Da jeg som sagt ikke kender de lokale forhold tilstrækkeligt, tør jeg ikke

[Justitsministeren.]

sige, om den lokalitet, det ærede medlem har nævnt, kan falde ind under den udvidede bestemmelse, men det er klart, at vi er villige til at se derpå.

Det ærede medlem hr. Thestrup fremsatte i sin finanslovtale den, forekommer det mig, besynderlige påstand, at regeringen havde fremsat et grundlovsstridigt lovfor-
slag, nemlig forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af fast ejendom. Det er vel overflødigt for mig at understrege, at regeringen er ganske uenig med det ærede medlem, og det ville vel også overraske, om en regering fremsatte et forslag, om hvilket den selv mente, at det stred mod grundloven. Det er klart, at en sådan påstand, fremsat tilmed af et medlem af det høje ting, som er dommer, kræver en imødegåelse.

Jeg må da med det samme sige, at jeg overhovedet ikke kan fatte det ærede medlems tankegang. Regeringsforslaget til-
siger indførelse af fuld grundstignings-
skyld. Efter den gældende lov beregnes grundstigningsskylden som 4 pct. af $\frac{3}{4}$ af den konstaterede grundstigning efter visse fradrag. Efter forslaget beregnes grundstigningsskylden som 4 pct. af hele den fremtidigt konstaterede grundstigning uden fradrag. Mener det ærede medlem virkelig for ramme alvor, at en sådan skærpelse af de nuværende beskatningsregler for fast ejendom skulle kunne tilsidesættes som stridende mod grundlovens princip om ejendomsret-
tens ukrænkelighed, og vil det ærede medlem virkelig hævde, for således må man forstå hans udtalelser, at jordejerne frem for andre har krav på, at deres værdier skal være upåvirkede af en eventuel inflation?

Jeg kan endda til nød forstå, omend jeg ikke er enig, at det ærede medlem vil hævde, at et forslag om indførelse af fuld grundskyld er stridende mod grundlovens § 73, en opfattelse, det ærede medlem jo ikke står helt alene med. Jeg tror ikke, det ærede medlems opfattelse er rigtig, i hvert fald ikke for så vidt angår det i grundskyldskommissionens betænkning indeholdte forslag, og jeg skal i denne forbindelse henvise til, at en ubestridelig kapacitet som professor Illum i sin omtale af nævnte betænkning i Ugeskrift for Retsvæsen direkte har givet

udtryk for, at han ikke anser forslaget for stridende mod grundloven.

Også ved en tidligere lejlighed har et medlem af den konservative gruppe, det ærede medlem hr. Tesdorpf, rejst tvivl om, hvorvidt et af regeringen fremsat lovfor-
slag var stemmende med grundloven; det drejede sig om forslag til lov om sammen-
slutningens og institutioners landbrugsjord, og den bestemmelse, det ærede medlem havde i kikkerten, var den, der går ud på, at aktieselskaber, som i dag ikke ejer landbrugsjord, fratages retten til at drive landbrug, medmindre dispensation opnås. Det ærede medlem fandt denne bestemmelse stridende mod grundlovens § 74, hvorefter alle indskrænkninger i den fri og lige adgang til erhverv, som ikke er begrundet i det almene vel, skal hæves ved lov. Jeg tror ikke, det ærede medlem ved nærmere eftertanke vil fastholde denne sin opfattelse, og jeg betvivler, at det ærede medlem hr. Thestrup, trods det ærede medlems på dette område indgroede mistillid til den nuværende regering, vil støtte det ærede medlem hr. Tesdorpf. Forholdet er nemlig det, at den pågældende grundlovsbestem-
melse, der i sin historiske oprindelse var rettet mod lavsvæsenet, mod lavenes eneret, er en løfteparagraf, der i realiteten næppe har noget selvstændigt indhold. Denne opfattelse er i hvert tilfælde den i den juridiske teori rådende. I øvrigt burde det ærede medlem have været advaret af den kendsgerning, at ingen af de i den kommission, der udarbejdede lovudkastet, siddende fremtrædende jurister blot har antydnet, at bestemmelsen var grundlovsstridig.

Endelig findes der i dansk ret andre bestemmelser, der går ud på, at en bestemt virksomhed kun kan drives i en ved lov nærmere bestemt form, f. eks. kan livsforsikringsvirksomhed kun drives af aktieselskaber og gensidige selskaber. Det ærede medlem finder det næppe grundlovsstridigt, at loven forbyder enkeltpersoner at drive livsforsikringsvirksomhed.

Det er selvsagt al ære værd, at ærede medlemmer af det høje ting ser det som en vigtig opgave at holde øje med, at grundloven ikke trædes for nær; den opgave påhviler os alle. Men i de to tilfælde, der hidtil har været fremdraget, finder jeg, at

[Justitsministeren.]

de ærede medlemmer har skudt langt over målet.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): I anledning af, at flere ærede medlemmer har fremsat spørgsmål til mig vedrørende sikringsarbejderne ved Thyborøn, skal jeg herved give en nærmere redegørelse for denne sag.

Efter at det omkring 1935 efter flere års pejlinger i havet foran Limfjordstangerne ved Thyborøn var blevet konstateret, at de store havdybder rykkede ind mod kysten med en foruroligende hastighed, der var op til 20 gange hurtigere end den almindelige kystnedbrydning, frygtede man, at der kunne indtræffe en katastrofe ved Langerhuse, Flade sø, Thyborøn by og Thyborøn kanal, idet et gennembrud af tangerne ved et eller flere af disse steder kunne få uoverskuelige konsekvenser.

Ministeriet for offentlige arbejder nedsatte derfor i 1937 en kommission til at undersøge, hvilke foranstaltninger der herefter måtte anses for påkrævet til såvel tangerens som Thyborøn bys og kanals bevarelse.

Kommissionen omtalte i sin betænkning forskellige muligheder til løsning af problemet, og det blev ved lov nr. 454 af 14. august 1946 om foranstaltninger til sikring af Limfjordstangerne, Thyborøn havn og Thyborøn kanal vedtaget at gennemføre kommissionens såkaldte forslag II, der bl. a. omfattede lukning af kanalen ved en dæmning med indbygget gennemstrømnings- og skibsfartssluse. Anlægsudgifterne til dette projekt blev dengang anslået til ca. 92 mill. kr., der forudsattes afholdt over ca. 12—14 år. Til foreløbig sikring af Søndre Tange og Thyborøn by skulle der dog, forinden Thyborønprojektet gennemførtes, opføres et tilbagetrukket dige, og arbejdet hermed, der i alt kostede 7 mill. kr., blev tilendebragt i 1953.

På grund af efterkrigstidens forhold, herunder økonomiske vanskeligheder, lykkedes det ikke at gennemføre Thyborønprojektet i det forudsatte tempo, således at der hidtil kun er foretaget oppumpning af dæmningen bag begge tanger, men ikke over kanalen, samt foretaget forstærkning af to hælfer, i fortsættelse af hvilke de to

havmoler ved indsejlingen til kanalen skal bygges. Der er endvidere gennemført en delvis inddigning af Thyborøn og Agger byer samt bygget to arbejdshavne. Den samlede udgift hertil har udgjort 26 mill. kr.

I 1954 blev nødvendigheden af at gennemføre det ved loven af 14. august 1946 vedtagne Thyborønprojekt bestridt fra teknisk-videnskabelig side, idet det hævdedes, at forudsætningen for den i 1935 fremsatte katastrofeteori om hurtig indrykning af de store havdybder foran tangerne ikke længere var til stede, og samtidig blev der stillet forslag om at udføre modelforsøg med det vedtagne projekt. Da sådanne forsøg imidlertid ville tage 2—3 år, mente vandbygningsdirektøren ikke at kunne påtage sig ansvaret for en udsættelse af arbejdet i så lang tid, og ministeriet anmodede derfor i 1955 en dansk og en hollandsk vandbygningsekspert om at ville udtale sig om, hvorvidt det kunne anses for forsvarligt at stille den påbegyndte gennemførelse af Thyborønprojektet i bero i det tidsrum, som måtte medgå til udførelsen af videnskabelige laboratorieforsøg med anlægget.

Den af de to eksperter i juni 1956 afgivne udtalelse bekræfter fuldt ud vandbygningsvæsenets opfattelse, at kystsikringen ud for Thyborøn by giver anledning til den største ængstelse, og at forholdene er så alvorlige, at kysten hurtigst muligt må søges stabiliseret. Efter eksperternes mening, der er baseret på forudsætningen om, at loven af 17. august 1946 om Thyborønprojektet skal gennemføres, kan man ikke vente med en lukning af kanalen, til undersøgelser med modelforsøg er gennemført, hvorimod de to eksperter er af den opfattelse, at bygningen af de to havmoler ved indsejlingen til kanalen kan stilles i bero, indtil det ved modelforsøg er fastslået, hvorledes disse moler bør udformes.

Experterne bygger imidlertid ikke deres forslag om lukning af kanalen på den gamle katastrofeteori om indrykning af de store havdybder, men på helt nye betragtninger over faren for oversvømmelser af Thyborøn by ved stormfloder af hidtil ukendt omfang. Specielt den hollandske ekspert er gået ret vidt med hensyn til denne nye katastrofeteori, bl. a. på grundlag af oversvømmelseskatastrofen i Holland i 1953. Hans teori bygger imidlertid på den teoretiske mulig-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

hed, at der hvert 10 000. år kan indtræde helt ekstraordinære store stormflodshøjder, men alle danske vandbygningsteknikere mener at kunne se bort fra denne mulighed, specielt da selv det vedtagne Thyborøn-projekt kun er beregnet på at kunne holde i ca. 150 år. Derimod mener vandbygningsdirektøren og den anden af de to vandbygningsekspertter, ingeniør Rüdinger, at man må tage muligheden af større stormflodshøjder, end man hidtil har forudsat, i betragtning, nemlig indtil 3,5 m over daglig vande, og denne nye katastrofeteori har foranlediget forslag fra vandbygningsdirektøren om dige- og forstærkningsarbejder ved Thyborøn til ca. 17 mill. kr. ud over de oprindeligt forudsatte. Disse udvidelser og prisstigningerne siden 1946 har fordyret Thyborønprojektet, således at en gennemførelse af dette i øjeblikket må antages at ville koste 175 mill. kr. inklusive de allerede afholdte 26 mill. kr. Den endelige størrelse af anlægsudgifterne kan dog først opgøres, når der foreligger resultat af de modelforsøg med havmolerne, som vandbygningsdirektøren i overensstemmelse med de to eksperters anbefaling har ladet påbegynde i Holland.

Imidlertid er der nu fra dansk teknisk-videnskabelig side fremsat nye synspunkter, hvorefter det skulle være muligt at undlade at bygge kostbare havmoler og undlade som forudsat at lukke kanalen, når blot Thyborøn by sikres tilstrækkeligt ved gradvis tilbagerkning af digerne, og der samtidig foretages forskellige digearbejder til beskyttelse af de lavtliggende landbrugsarealer ved den vestlige del af Limfjorden. Det skulle herved være muligt at spare ca. 100 mill. kr. af de 149 mill. kr., som ellers skulle investeres i det vedtagne projekt. En stillingtagen til disse synspunkter kræver dog en nærmere undersøgelse, som formentlig på grund af modelforsøg og lignende vil vare 3—4 år.

Vandbygningsdirektøren er for sit vedkommende på forhånd betænkelig ved at acceptere dette nye synspunkt, men mener ikke, at det vil være uforsvarligt at lade foretage en nærmere vurdering af det, idet lukning af kanalen ved fuldførelse af dæmningen og bygning af de to sluser kan stilles

i bero i nogle ganske få år. Vandbygningsdirektøren henleder dog opmærksomheden på, at der, såfremt en fornyet teknisk undersøgelse af projektet resulterer i, at arbejdet bør gennemføres efter den foreliggende lov, må regnes med merudgifter til fuldførelsen på indtil 10 mill. kr. på grund af risikoen for senere udsåkæring i Thyborøn kanal i bredden og i dybden. I det omfang risikoen ved en udsættelse af arbejdet kan reduceres til et spørgsmål om en fordyrelse af projektet med 10 mill. kr., mener jeg, at det er rigtigt at gå ind for en fornyet teknisk undersøgelse af hele Thyborønsagen med den mulighed for øje, at der kan spares langt større beløb. Hertil kommer, at rentebesparelsen ved den udsatte investering praktisk taget vil opveje en eventuel merudgift.

Såfremt en fornyet teknisk undersøgelse af Thyborønprojektet måtte bekræfte, at særlige sikringsforanstaltninger bortset fra digearbejder ved Thyborøn by kan undlades, opstår der spørgsmål om, hvilke konsekvenser en åben kanal vil have for landbrugsarealerne i den vestlige del af Limfjorden, og dette spørgsmål må overvejes i nøje forbindelse med de øvrige spørgsmål om de samfundsekonomiske konsekvenser af en ændring af Thyborønprojektet.

Da der efter det foreliggende af kvalificerede vandbygningsteknikere er rejst begrundet tvivl om den tekniske nødvendighed af at gennemføre det vedtagne, meget kostbare Thyborønprojekt, og da en fornyet undersøgelse synes at give mulighed for, at samfundet spares for en udgift på måske 100 mill. kr., vil regeringen overveje at nedsætte et hurtigt arbejdende udvalg af teknisk og økonomisk sagkyndige, som skal forsøge at finde frem til den i almindelighed bedste løsning af Thyborønproblemet.

Det ærede medlem hr. Oluf Pedersen omtalte en sag, hvorefter statsbanerne i forbindelse med et i 1954 foretaget køb af omnibusruter har påtaget sig at yde en til de 3 tidligere indehavere af ruterne fastsat godtgørelse som vederlag for konsulentvirksomhed for statsbanerne. Det omtalte forhold har, som det fremgår af side 17—20 i „Betænkning over statsregnskabet for finansåret 1954-55“, været ind-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

gående behandlet af 2. hovedrevisorat, ministeriet for offentlige arbejders departement og det pågældende trafikudvalg.

Jeg har for så vidt intet at føje til det i betænkningen anførte, men jeg vil dog gerne understrege, at statsbanernes indgåelse af den pågældende handel udelukkende er sket, fordi statsbanerne efter de før købet foretagne undersøgelser af ruternes økonomi fandt, at købet måtte være en god forretning for statsbanerne. Som grundlag for disse undersøgelser blev benyttet bl. a. de for de sidste tre år før ruternes overtagelse foreliggende regnskaber, der var ført af en statsautoriseret revisor, og som viste, at ruterne, selv efter afholdelse af godtgørelsen til de tidligere ejere, ville give statsbanerne et pænt nettooverskud. Denne beregning har da også vist sig at holde stik, idet ruterne i det sidst afsluttede finansår, finansåret 1955-56, gav et nettooverskud på ca. 59 000 kr., uagtet at driftsudgifterne var blevet væsentlig forøget som følge af den pr. 1. april 1955 gennemførte forhøjelse af vægtafgiften for dieselmotorkøretøjer.

Spørgsmålet om, hvorvidt en sådan handel skulle være i strid med loven, har været undersøgt af ministeriet for offentlige arbejders departement. Departementet er — således som det fremgår af betænkningen over statsregnskabet side 19 — af den opfattelse, at disse koncessioner ikke kan anses for et formuegode, der bør være genstand for omsætning med dertil knyttet fortjeneste. Men det tilføjes, at der kan foreligge tilfælde, hvor det ikke vil være unaturligt, at de koncessionsgivende myndigheder tillader, at der ydes en vis godtgørelse for en oparbejdet goodwill. I øvrigt udtaler departementet, at det ikke ses, at lovgivningen indeholder noget forbud herimod. Hverken statsbanerne eller det trafikudvalg, som har udstedt koncession på de pågældende ruter til statsbanerne, har derfor overtrådt nogen gældende lovbestemmelse, og ministeriet for offentlige arbejders departement har da heller ikke fundet, at der var grundlag for indskriden. Alt i alt synes der derfor ikke at være grundlag for at foretage en ydeligere undersøgelse af denne handel.

Hvad angår rutebilernes kommende pen-

sionsforpligtelser, synes der ikke at være grund til at nære nogen ængstelse for, at de skal give sig videre udslag i rutebilernes regnskab. Forholdet er nemlig det, at ca. 96 pct. af det ved rutebilerne beskæftigede personale ikke er tjenestemænd, men overenskomstlønnet, altså chauffører, mekanikere o. s. v., som ikke er pensionsberettigede i henhold til tjenestemandsløven, men som har mulighed for at oppebære en art understøttelse i henhold til finansministeriets cirkulære af 8. maj 1950. For de resterende ca. 4 pct. af rutebilpersonalet, der er tjenestemandsansat, beregnes og opføres statsbanernes pensionsudgifter allerede nu på rutebilvæsenets årlige rentabilitetsberegninger. Rutebilerne afholder derfor fuldt ud deres andel af disse udgifter.

Det ærede medlem hr. Th. Mikkelsen henstillede, at spørgsmålet om samvirke mellem de nordiske lande på energiforsyningsområdet blev taget op til undersøgelse. Et samarbejde på dette område har siden 1914 været i gang mellem Danmark og Sverige. Kraftudvekslingen, der fra dansk side formidles gennem interessentskabet „Kraftimport“, finder i øjeblikket sted gennem 4 kabler under Øresund og er af et ret betydeligt omfang; således overførtes i året fra 1. november 1955 til 31. oktober 1956 356 mill. kWh fra Danmark til Sverige, medens overførslen fra Sverige til Danmark i samme periode kun androg 215 mill. kWh. Det danske eksportoverskud skyldes, at nedbørsmængden i Sverige har været under normal.

Også spørgsmålet om overføring af elektrisk kraft fra Norge til Danmark er jo et gammelt problem, idet det allerede blev undersøgt af en i 1921 nedsat interskandinavisk kommission. Herefter er sagen taget op flere gange, senest i 1948 af en af regeringerne i Danmark, Norge og Sverige nedsat fælleskomité. Denne komité anbefalede et projekt, hvorefter kraftoverføringen fra Norge skulle iværksættes ved hjælp af vekselstrøm gennem luftledninger fra Norge gennem Sverige til Helsingborg, derfra gennem søkabler til Helsingør og videre gennem luftledninger. Finansieringen skulle ske dels ved hjælp af et dansk lån til Norge, dels gennem tilskud fra Marshallmidlerne. Som bekendt måtte man imid-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

lertid i 1952 konstatere, at der ikke fra norsk side kunne opnås den fornødne tilslutning til planens gennemførelse.

Selv om det som nævnt i tidens løb adskillige gange er mislykkedes at opnå en ordning om kraftoverføring fra Norge til Danmark, kan jeg dog sige, at vi ikke har opgivet håbet om at finde frem til en for både Danmark og Norge tilfredsstillende ordning, og med henblik herpå følger ministeriet for offentlige arbejder stadig med opmærksomhed de muligheder, der måtte være herfor.

Det ærede medlem hr. Peter Kristensen (Ålborg) spurgte, hvordan udsigterne er for at få fjernsyn i Nordjylland. Jeg gør her opmærksom på, at det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft stiller det samme spørgsmål i folketingets spørgetid i morgen, men jeg håber, at det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft vil godtage, at svaret fremkommer nu, da det ærede medlem hr. Peter Kristensen (Ålborg) har spurgt først.

Jeg kan oplyse følgende: generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet har den 28. maj 1956 fremsendt bevillingsansøgning vedrørende de resterende FM- og fjernsynsstationer i henhold til tidsplanen for fjernsyns- og FM-radiofonistationer, som er udarbejdet af post- og telegrafvæsenet på grundlag af de ønsker, der fra forskellig politisk side blev fremsat ved sagens behandling i folketinget i december 1953, hvilken tidsplan er godkendt af undervisningsministeriet og senere af finansudvalget. I denne plan var der regnet med, at fjernsynsstationen ved Ålborg skulle kunne påbegynde sine udsendelser i april 1958. Der har ved senere udarbejdede planer været regnet med muligheden af at få stationen færdig allerede i december 1957, da stationsbygning og antennemast forefindes til brug for FM-udsendelserne. En forudsætning for denne mulighed var dog, at generaldirektoratet havde fået de nødvendige bevillinger, således at de fornødne bestillinger allerede nu kunne have været afgivet. Da finansministeren nu har ønsket at strække bevillingerne for finansåret 1957-58 og overvejelserne herom endnu ikke er afsluttet, er det ikke muligt på nuværende tidspunkt at oplyse, hvornår fjernsynssenderen kan komme i gang.

Det ærede medlem hr. Tholstrup har under debatten om finanslovsforslaget gjort gældende, at vejskiltene bør anbringes lavere, end det nu er tilfældet. Hertil vil jeg gerne oplyse, at hele vort afmærknings-system nylig er underkastet en gennemgribende revision efter moderne principper, nemlig ved ministeriet for offentlige arbejders bekendtgørelse nr. 225 af 1. juli 1955. De heri fastsatte regler er udarbejdet i nøje overensstemmelse med vedtagelserne i den i Genève den 19. september 1949 under tegnede protokol vedrørende færdselstavler og lyssignaler til regulering af vejfærdslen. Også Danmark tiltrådte protokollen, og denne står over for at skulle ratificeres i nær fremtid.

Det er i afmærkningsbekendtgørelsen fastsat, at der i betydeligt omfang skal anvendes lave vejvisere, bl. a. på alle hoved- og landeveje, således som det jo allerede ses adskillige steder. Af økonomiske grunde har man ikke ment at burde foreskrive det samme ved alle biveje. Også advarselstavler og lignende skal efter bekendtgørelsen normalt anbringes noget lavere end tidligere, for at de bedre kan fange lygtelyset. Dog tør man ikke anbringe dem så lavt som vejvisertavlerne, da de i så fald alt for let ville kunne skjules af andre køretøjer, cykler og fodgængere.

På motorveje gør der sig i et vist omfang andre synspunkter gældende, og der er derfor udstedt et særligt tillæg til vejafmærkningsbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 10 af 7. januar 1956 om afmærkning på motorveje. Det er ved afmærkningsbekendtgørelsen bestemt, at alle tavler, det være sig vejvisere eller advarselstavler, skal være reflekterende, medmindre gadebelysningen er tilstrækkelig til, at motor-køretøjer almindeligvis vil benytte parkeringslys.

I bekendtgørelsen er der fastsat visse frister for udskiftningen af færdselstavler, således at de vigtigste tavler skal være udskiftet inden den 1. juli 1957 og de øvrige tavler inden den 1. juli 1960. Vejviserne skal efter bekendtgørelsen først være udskiftet inden 1. juli 1965; men som det måske vil være det ærede medlem bekendt, vil der blive stillet midler af motorafgifterne til rådighed til en hurtigere udskiftning.

[Ministeren for offentlige arbejder.]

☞ Det ærede medlem omtalte de gule blinklys, som Gentofte og Frederiksberg kommuner har opstillet ved visse fodgængerfelter. Det må anses for at have væsentlig betydning for færdselssikkerheden, at fodgængerovergangene afmærkes tilstrækkelig tydeligt både for fodgængerne og de motor-kørende. Der er derfor i afmærkningsbe-kendtgørelsen fastsat nye skilte for fod-gængerovergange, som viser det symbol, der er fastsat i den internationale protokol vedrørende færdselstavler og lyssignaler til regulering af vejfærdslen. Endvidere er der truffet bestemmelse om en særlig afstri-bning på kørebanen for at tydeliggøre denne for fodgængerne. Endelig er der truffet bestemmelse om, at fodgængerfelter uden for almindelige vejkryds kan sikres ved anbringelse af gult blinklys, som betyder særlig forsigtig kørsel, hvilket ligeledes er i overensstemmelse med den internationale protokol.

Rent bortset fra, at jeg ikke føler mig ganske overbevist om værdien af det ærede medlems forslag på dette område — f. eks. tror jeg ikke, at reflekterende materiale har nogen betydning i byerne, hvor jo de fleste fodgængerfelter findes — må jeg advare mod at ændre i den på internationale prin-cipper og konventioner hvilende afmærk-ning, som lige er blevet fastlagt efter åre-lange overvejelser.

I anledning af det ærede medlem fru Viola Nørløvs spørgsmål om indretning af toiletter for rutebilpassagerer ved Valby station kan jeg oplyse, at statsbanerne tid-ligere på Valby station har haft toiletter, der var offentligt tilgængelige, altså også for rutebilpassagererne. Toiletterne, der var placeret på gangbroen over sporene, viste sig imidlertid umulige at holde i en blot nogenlunde rimelig stand. De var ustand-selig forurenede, og inventaret blev brækket itu og delvis fjernet.

Ved stationens ombygning i forbindelse med Glostrupbanens elektrificering blev toiletterne derfor flyttet ned på perronen i venterumsbygningen og således placeret, at billetkontrollørerne kan holde et vist opsyn med dem. De af buspassagerne, der benytter S-tog — og det er ca. 90 pct. — har således adgang til at benytte disse toiletter uden

udgifter. Toiletter på rutebilholdepladsen ville få karakter af offentlige toiletter, og såvel af økonomiske som af principielle grunde må statsbanerne gå imod at tilveje-bringe toiletter, som væsentlig bliver til gavn for andre end statsbanernes kunder.

Det ærede medlem hr. Gideon rettede forskellige spørgsmål til mig vedrørende vejforholdene på Lolland. Jeg skal uden at gå for meget i tekniske enkeltheder prøve at fremsætte nogle hovedsynspunkter ved-rørende de rejste spørgsmål.

Først kom det ærede medlem ind på de forhandlinger, der gik forud for vedtagelsen af loven af 11. juni 1954 om indskræn-ningen af motorvejsanlægget fra Rødby Havn til Storstrømsbroen, og fremhævede særlig det forslag, som af et mindretal i folketingsudvalget var stillet om motor-vejens linjeføring nord for Saks-købing. Det ærede medlem mente, så vidt jeg forstod ham, at den udbygning af landevejen Saks-købing-Guldborg, som for tiden finder sted, på ny aktualiserer dette mindretalsforslag.

Jeg kan som sagt ikke gå i enkeltheder, men det fremsatte mindretalsforslag har jo været indgående drøftet, og jeg tror be-stemt ikke, det har været tanken, at ved-tagelsen dengang skulle være ensbetydende med, at en naturlig udbygning af landevejs-strækningen skulle være udelukket, hvilket vil sige til en 2-sporet vej med cykelstier, altså netop den udbygning, som nu fore-tages fra motorvejens tilslutning ved Maj-bølle til Saks-købing med en anslået bekost-ning på ca. 2,6 mill. kr. Den udbygning, som det ærede medlem nævnte, og som blev drøftet i udvalget, var en udbygning til en 3-sporet vej, som allerede dengang blev an-slået til 3,9 mill. kr.

Som nævnt mener jeg ikke, at udvalgets vedtagelse af motorvejslinjen i sin tid skulle udelukke en naturlig udbygning af lande-vejen, og det er i hvert fald ikke ministeriet bekendt, at denne vedtagelse skulle ude-lukke amtsrådet fra at få vejfundsbidrag hertil. Denne udbygning vil også selv efter motorvejens anlæg være påkrævet af hen-syn til den lokale trafik, bl. a. fordi cyk-liste, knallertkørere, traktorer m. fl. ikke får adgang til motorvejen. Hertil kommer, at landevejens kørebane, som det ærede medlem, der jo kender de lokale forhold så

[Ministeren for offentlige arbejder.]

godt, sikkert vil vide, under tøbruddet i foråret brød fuldstændig sammen på grund af den tunge trafik.

Når det ærede medlem dernæst har spurgt, om motorvejsstrækningen nord om Maribo og Saksøbing kan forventes gennemført snarest, må jeg dertil svare, at folketinget ved loven af 1954 har vedtaget, at motorvejsstrækningen fra Majbølle nord for Saksøbing til dens skæring med hovedvej A 7 vest for Maribo skal gennemføres, uanset om Rødby-Femern ruten etableres, men om det endelige tidspunkt for gennemførelsen kan der ikke i øjeblikket siges noget bestemt.

Jeg må fremhæve, at selv om motorvejen uden om Maribo og Saksøbing anlægges, vil der stadig være visse lokale vejproblemer, hvis løsning efter min opfattelse er nødvendig. Jeg tænker her navnlig på regulering af det såkaldte amtstuesving ved den østlige indkørsel til Maribo, som også det ærede medlem pegede på, hvor der er sket adskillige alvorlige færdselsulykker. Dette sving bør reguleres alene af hensyn til den lokale trafik til byen.

Det ærede medlem har endelig ønsket en redegørelse for de betragtninger, der har ført til, at ministeriet har tilsagt tilskud til den indre ringvej i Nakskov.

Årsagen hertil er, at trafikproblemerne i den indre del af Nakskov er af en sådan beskaffenhed, at man i de snævre gader har måttet indføre forskellige færdselsregulerende foranstaltninger, bl. a. ensretning af trafikken og parkeringsforbud. Dette viser, at det er påkrævet at gennemføre den nye ringvej, idet denne, foruden at danne en direkte forbindelse fra hovedvej A 7 tæt nord om bykernen til jernbanestationen, Langelandsfærgen og landevejen mod Tårs, giver en bekvem adgang ad gode radialforbindelser såvel til den gamle bykerne som til den nord for banen liggende del af byen.

Den nuværende gade har på den smalleste strækning en bredde af kun 10,8 m mellem facaderne med en kørebanebredde af 5,8 m.

Den udvidede gade får en samlet bredde af 16 m med en 10 m bred kørebane, hvilke bredder må anses for påkrævet for en ringvejsforbindelse af denne karakter. Der skal nedrives 10 huse af hensyn til denne etape af gadeudvidelsen, og efter hvad der er oplyst for mig, var flere af disse ejendomme allerede før krigen anset for saneringsmodne.

Når det ærede medlem spørger, om jeg vil overveje projektet endnu en gang, kan jeg svare, at det efter mit bedste skøn er overvejet så grundigt, som det kan gøres, og at der ikke hidtil er fremkommet noget nyt i sagen, der får mig til at anlægge en anden saglig bedømmelse. Men dertil kommer, at ministeriet med hensyn til projektets hovedlinjer under visse tekniske og økonomiske forudsætninger i princippet er bundet over for byrådet ved det allerede givne tilsagn.

Jeg vil også gerne fremhæve, at der ikke over for vejdirektoratet, til trods for at sagen har stået på i lang tid, har været rejst protest fra nogen side, før tilsagnet om vejfondstilskud blev givet.

Jeg vil gerne benytte den her givne anledning til at fremhæve, at vil man fortsat med vejfondstilskud bidrage til at forbedre trafikforholdene i byerne, da undgår man ikke at give tilskud til projekter, der som dette medfører ikke ubetydelige bygningsnedrivninger.

Det ærede medlem hr. Gideon ønskede endvidere oplysning om, hvordan det gik med forhandlingerne om fugleflugtslinjen.

Jeg skal om dette spørgsmål blot sige, at der har været ført forhandlinger mellem repræsentanter fra danske statsbaner og fra tyske forbundsbaner, og at man herunder er nået til enighed om den tekniske side af sagen. Hvornår arbejdet kan påbegyndes, afhænger imidlertid af, hvornår der kan bevilges penge hertil både på dansk og på tysk side. Dette spørgsmål må i den kommende tid tages op til nærmere forhandling.

Det ærede medlem hr. Reedtz-Thott fandt det urimeligt, at eksproprieret jord,

[Ministeren for offentlige arbejder.]

som ikke mere anvendes til det formål, hvortil det i sin tid er eksproprieret, ikke går tilbage til den oprindelige ejer. Det ærede medlem anførte her, at højesteret for nylig i en sag har nægtet at anerkende en sådan indløsningsret, for så vidt angår et areal, der var eksproprieret til et militært anlæg. Det ærede medlem efterlyste i den anledning en ny ekspropriationslov.

Jeg kan hertil oplyse, at der den 14. februar i år er nedsat en kommission, der har til opgave at undersøge hele vor ekspropriationslovgivning, og jeg regner med, at kommissionen fremkommer med forslag til en lov, der regulerer hele ekspropriationsområdet. Jeg skal sørge for, at det spørgsmål, som det ærede medlem har berørt, bliver rejst over for kommissionen, således at det nærmere kan blive undersøgt, om der er grund til at ændre de nugældende regler på dette område.

Det ærede medlem hr. Carsten Raft har rejst en række spørgsmål i dag, og jeg skal prøve at besvare dem så godt, som det nu er muligt med den tid, der er mig levnet.

Det ærede medlem rejste spørgsmål om indførelse af klippekort i S-banetrafikken, nærtrafikken. Det er jo et spørgsmål, der har været diskuteret før, og så vidt jeg forstår på statsbanerne, ligger det sådan, at man ikke skal rejse så forfærdelig mange gange, før det betaler sig at løse abonnementskort. I øvrigt er det statsbanernes opfattelse, at den tid, vi lever i, ikke just er egnet til at reducere billetpriserne.

Det ærede medlem rejste også spørgsmålet om regnskab for nærtrafikken, idet det ærede medlem fremførte, at et sådant regnskab tidligere var fremlagt. Jeg skal hertil oplyse, at det er meget svært at lave et særskilt regnskab for nærtrafikken, fordi fjerntrafikken går ind i billedet, og fra statsbanernes side anfører man, at det vil være overordentlig dyrt og besværligt at lave en sådan regnskabsreform, der heller ikke kan give det helt rigtige billede, netop af den grund, jeg har nævnt, at fjerntrafikken går ind i billedet. Endelig oplyser man fra statsbanernes side om det forhold, det ærede medlem også var inde på, om fortjenesten på nærtrafikken, at man skønner, at nærtrafikken årlig giver ca. 2-3 mill. kr. i underskud. Her kommer også med ind

i billedet, at der regnes i denne forbindelse med en afskrivning til anlæg og forrentning på ca. 4 à 5 mill. kr. Men det er altså ikke tilfældet, at denne del af statsbanernes område er en god forretning, sådan som det ærede medlem mente.

Med hensyn til det spørgsmål, som det ærede medlem rejste vedrørende overtagelse af de såkaldte gule rutebiler, kan jeg for så vidt henvise til den besvarelse, som jeg har givet det ærede medlem hr. Oluf Pedersen, da forholdet i virkeligheden principielt er akkurat det samme. Men jeg kan oplyse over for det ærede medlem hr. Carsten Raft, at det ligger her sådan, at statsbanerne mener, det er en overordentlig god forretning. Statsbanerne har selvfølgelig undersøgt forholdene, inden de gik ind i denne handel. Denne forretning har gennem de sidste 3-4 år givet et årligt overskud, når forrentning og afskrivning var betalt, på ca. 225 000 kr. Den overenskomst, man har indgået med den tidligere ejer, går ud på, at man overtager bygninger, materiel og rutebiler, der er vurderet af særlig sagkyndige til et beløb, som i hvert fald efter de sagkyndiges opfattelse ikke er for stort, og at man samtidig giver vedkommende mand som konsulent for denne rute et pristalsreguleret vederlag på 18 000 kr. årlig i den tid, han lever. Der er ikke noget om, at hans enke skal have noget; det er kun baseret på den tid, manden gør tjeneste som konsulent. Det er, så vidt vi kan skønne, en absolut god forretning for statsbanerne, og jeg kan ikke se — som jeg også har sagt i finansudvalget, hvor sagen har været diskuteret — at man fra statens side kan have noget imod at gøre underskuddet for statsbanerne mindre ved at overtage en sådan forretning, som virkelig betyder en indtægt for statsbanerne.

Hvad angår spørgsmålet om kystfredningen ved Vedbæk, så har vi jo før haft det til debat i det høje ting, og jeg kan ikke oplyse nyt. Det ærede medlem slog meget stærkt på, at jeg skulle se på forholdene; det var ligesom han troede, at det skulle nok hjælpe. Jeg kan svare det ærede medlem, at jeg har adskillige gange været ude at se på dem, men jeg erkender uden videre, at jeg selvfølgelig ikke har den sagkundskab på dette område som de sagkyndige, og de

[Ministeren for offentlige arbejder.]

erklærer, at det vil være umuligt at skabe generelle bestemmelser vedrørende det forhold; man må tage hvert enkelt spørgsmål op til særskilt behandling. Man afviser den påstand, at sandpumpningen skulle have indflydelse på kystnedbrydningen, men de pågældende lodsejere kan jo kræve, at en kystfredningskommission fastsætter, hvor langt ude man skal tage sand. Det er altså den eneste praktiske mulighed, der er for at løse denne sag.

Finansministeren (Kampmann): Når jeg igen tager ordet under finanslovdebatten, er det dels for at svare på nogle af de spørgsmål, der under den fortsatte drøftelse er stillet til mig som finansminister, dels for at svare på et par af de spørgsmål, der er stillet til stats- og udenrigsministeren og til forsvarsministeren, som på grund af bortrejse ikke selv er i stand til at svare her i dag.

Det ærede medlem hr. P. M. Dam gjorde i sit indlæg bl. a. udførligt rede for det færøske finansieringsbehov. Regeringen er meget interesseret i disse problemer, og som statsministeren nævnte i sin åbningstale, blev der under hans besøg i Thorshavn i sommer ført drøftelser med landsstyret om udarbejdelse af et mere langsigtet program for statens støtte til foranstaltninger, som kan fremme udviklingen for Færøerne, og der arbejdes for tiden med denne sag.

Det ærede medlem fremhævede særlig problemerne i forbindelse med finansiering af boligbyggeriet på Færøerne og gav udtryk for, at boligspørgsmål vel er overtaget som et særanliggende, men at denne overtagelse ikke omfatter finansieringen. Dette er lidt vanskeligt for mig at forstå. Boligspørgsmålet blev overtaget af det færøske hjemmestyre som særanliggende lige efter hjemmestyrelovens ikrafttræden, og heraf følger — også ifølge loven — at der ikke fra hjemmestyrets side kan stilles krav om økonomisk støtte fra staten. Der synes heller ikke i de foreliggende akter om forhandlingerne omkring hjemmestyreordningens gennemførelse at være noget som helst, der tyder på, at ministre eller embedsmænd har givet udtryk for en anden opfattelse.

På den anden side er det rigtigt, som det ærede medlem var inde på, at staten har ydet økonomisk støtte inden for områder,

der er overtaget som særanliggende, f. eks. til opførelse af el-værker og udbygningen af fiskerflåden. Der er her tale om opgaver af ganske afgørende betydning for Færøernes erhvervsliv og økonomi og af et sådant omfang, at en rent færøsk finansiering ikke har været mulig.

Det ærede medlem nævnte endvidere behovet for yderligere finansiel støtte til udvidelse og fornyelse af fiskerflåden ud over den støtte, som gives gennem realkreditinstituttet og ved lån fra staten og lagtinget. Da realkreditinstituttet kun har virket i godt et år, er det vanskeligt allerede nu at danne sig et pålideligt indtryk af behovet for yderligere økonomisk støtte. Men om nødvendigheden af at sikre arbejdspladser for den færøske fiskerbefolkning er jeg enig med det ærede medlem.

Med hensyn til det færøske fiskerigrænse-spørgsmål kan jeg oplyse, at der efter regeringens opfattelse ikke for tiden er tilstrækkeligt grundlag til at foretage skridt til en fornyet behandling af denne sag, bl. a. fordi De Forenede Nationer endnu ikke har afsluttet behandlingen af spørgsmålet om søterritoriernes udstrækning. Jeg kan imidlertid forsikre det ærede medlem om, at regeringen stadig følger sagen med den største opmærksomhed og vil optage orienterende drøftelser med det færøske landsstyre, så snart forhandlingen i FN er tilendebragt.

Jeg har så et par svar til det ærede medlem fru Marie Antoinette von Lowzow. Det ærede medlem sagde, at man behandlede mandligt og kvindeligt frivilligt hjemmeværns personel forskelligt. Hvad angår godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste og aflønning under langvarige øvelser, kan jeg oplyse, at de omhandlede sats er udarbejdet dels på grundlag af en gennemsnitlig timeløn for mandlige og kvindelige arbejdere, dels under hensyntagen til, at forsørgerbyrde i langt overvejende grad påhviler det mandlige personel.

Det ærede medlem var inde på spørgsmålet om det psykologiske forsvar. Dette problem har gennem nogen tid været overvejet i forsvarsministeriet med henblik på at finde frem til den rette måde at gribe sagen an på. Man kom til det resultat, at problemet var så vidtrækkende og berørte så mange ministerier, at det retteligt burde

[Finansministeren.]

behandles under statsministeriets ledelse, og det vil nu blive endeligt behandlet i det beredskabsudvalg, der er nedsat på statsministerens foranledning.

Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen var inde på spørgsmålet om feltpræstordningen. Også dette spørgsmål har forsvarsministeriet beskæftiget sig med i den senere tid, og der er for nylig udarbejdet et forslag til en ordning baseret på designerede værnsprovster, feltpræster, orlogspræster og flyverpræster samt såkaldte værnepligtige teologer. Dette problem bør imidlertid retteligt behandles i det siddende forsvarsudvalg, og forsvarsministeriet har derfor foranlediget, at problemet tages op til nærmere overvejelse i dette udvalg.

Det ærede medlem hr. Baagø har givet udtryk for ønskeligheden af, at lønningskommissionen kunne afslutte sit arbejde i foråret 1958, og har i denne forbindelse fremhævet nødvendigheden af løsning af spørgsmålene om tjenestemændenes fremtidige pensionsordning og forhandlingsretsreglerne.

Jeg vil i denne anledning gerne sige, at jeg deler det ærede medlem hr. Baagøs ønske om, at lønningskommissionen kan afslutte sit arbejde, således at vi kan få en ny tjenestemandsløvs med virkning fra 1. april 1958, og selv om der er en del usikkerhedsmomenter, vil jeg dog mene, at det er berettiget at se optimistisk på udsigten til, at dette ønske kan gå i opfyldelse. Vi skal i hvert fald fra finansministeriets side gøre, hvad vi kan.

Fastlæggelsen af tjenestemændenes fremtidige pensionsmæssige stilling efter vedtagelsen af folkepensionsloven er selvsagt en af de centrale opgaver for lønningskommissionen, og jeg er bekendt med, at det under kommissionen nedsatte særlige pensionsudvalg er i gang med tilvejebringelse af et materiale, der kan belyse disse problemer og danne grundlaget for kommissionens videre overvejelser.

Hvad angår det andet af det ærede medlem fremdragne spørgsmål, formen for tjenestemændenes fremtidige lønforhandlinger, kan jeg oplyse, at tjenestemændenes centralorganisationer over for lønningskommissionen har fremsat ønske om, at alle forhold omkring forhandlingsretten under-

kastes en nøje gennemgang, og det er oplyst over for mig, at en sådan for tiden finder sted i det pågældende udvalg under kommissionen.

Det ærede medlem hr. Heick var også inde på et tjenestemandsspørgsmål, nemlig de stedfindende overvejelser om en ændring af toldgrænsekorpsets organisation. Det ærede medlem nævnte i den forbindelse, at der har gjort sig en uoverensstemmelse gældende inden for tjenestemændenes rækker med hensyn til det af bestyrelsen for Toldgrænsekorpsforeningen indtagne standpunkt, og bad om, at jeg ville gøre mig bekendt med opfattelsen af dette spørgsmål hos de tjenestemænd, som har meldt sig ud af foreningen.

Jeg skal først sige til det ærede medlem, at det drejer sig ikke om så mange, idet der af 341, der kunne blive medlemmer, er 315, der er medlemmer af foreningen. Dernæst skal jeg oplyse, at inden afgørelse i denne sag træffes, vil jeg give de forhandlingsberettigede organisationer inden for toldgrænsekorpsset adgang til en forhandling i overensstemmelse med tjenestemandsløvens regler. Jeg kan i denne sag ikke forhandle med andre end disse organisationer som repræsentanter for tjenestemændene, men jeg vil dog tilføje, at efter tjenestemandsløvens § 21, stk. 3, har enhver tjenestemand ret til at henvende sig til sin styrelse med sine anker og forslag.

Det ærede medlem hr. Heick henlede endvidere opmærksomheden på den betydning ud over det rent tjenstlige, som det har haft for det nationale og folkelige arbejde i grænseegnen, at toldgrænsekorpsets personale var fastboende folk i grænseegnen. Jeg kan sige, at også dette spørgsmål om fastboende tjenestemænd eller ej indgår i mine overvejelser, og jeg tillægger det samme vægt som det ærede medlem.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh kom ind på en kritik af restaurationsomsætningsafgiften, som konkluderede i, at afgiften bør afskaffes og pengene opkræves i tidligere omsætningsled. Hvad angår det uheldige i, at en afgiftslov overtrædes hyppigt og groft, kan der ikke blive nogen uenighed mellem det ærede medlem og mig, men derfra og til at forlange afgiften helt ophævet eller, om man vil, lagt på det almindelige forbrug i stedet for på restaurationsforbru-

[Finansministeren.]

get er der dog et ganske betydeligt spring. Det må være naturligt først at få undersøgt, om der findes en anden opkrævningsform, som i højere grad sikrer mod overtrædelse, og en sådan undersøgelse er netop påbegyndt i et udvalg, som jeg efter branchens ønske har taget initiativ til at få nedsat, og hvori der sidder repræsentanter for erhvervet og administrationen.

Det ærede medlem fru Erna Sørensen besværede sig over, at man i skattelovgivningen anvender udtrykket „familieoverhovedet“. Det ærede medlem fandt det mange gange „frygtelig irriterende, krænkende måske“, og jeg er naturligvis ked af det, hvis det ærede medlem bliver alt for irriteret og krænkede af, hvad der står i skattelovgivningen. Hun gik ud fra, at familieoverhovedet altid må være den mandlige ægtefælle. Jeg ved ikke, hvorfra hun har fået denne opfattelse. Forholdet er jo det, at vi af praktiske grunde må operere med et eller andet teknisk udtryk, der også tager hensyn til alle de andre lovregler, der regulerer retsforholdet mellem ægtefæller og medborgere og samfund, men hvis det ærede medlem kan anvise et bedre udtryk, vil vi med glæde se på muligheden for at anvende det. Jeg må dog trøste det ærede medlem med, at „familieoverhovedet“ i skattelovgivningen ligesom altså i det virkelige liv anvendes både om mand og kvinde. Såfremt kvinden skal ansættes selvstændigt til skat efter reglerne for forsørgere, er det hende, på hvem udtrykket „familieoverhovedet“ er anvendeligt.

Endelig har det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft i dag spurgt, om regeringen overvejede at give flere ungarske flygtninge lejlighed til at komme her til landet. Jeg kan sige til det ærede medlem, at jeg står helt bag den opfattelse, han gav udtryk for: at regeringen vil gøre, hvad den kan for at bøde på de ufattelige lidelser, som det ungarske folk og de ungarske flygtninge er ude for. Om hjælpen skal finde sted ved, at flere ungarske flygtninge skal tages her til landet, eller om vi skal yde øget hjælp nede i Østrig, så flygtninge kan installeres, er svært at afgøre i øjeblikket. De ungarske flygtninge, som kom hertil for nylig, blev hentet på dansk initiativ, efter at vi havde fået en opfordring til at tage ungarske

flygtninge her til landet. Regeringen vil fortsat følge udviklingen dernede og er beredt til øget indsats i samarbejde med de mange private institutioner, som har indsamlet midler til dette formål.

Jeg kan til slut sige, at jeg, da jeg havde ordet sidste gang her under finanslovedebatten, udtrykte ønske om, at tingets medlemmer under den fortsatte debat ville være, jeg tror, jeg brugte udtrykket „beskedne“ i kravene over for statskassen. Man har måske ikke været lige beskedne, men det forekommer mig dog, at finanslovedebatten i år, også i sit fortsatte forløb, har været præget af samme tilbageholdenhed, som blev udvist under den diskussion, vi havde i sidste uge, og det vil jeg gerne have lov at takke tingets ærede medlemmer for.

(Kort bemærkning).

Oluf Pedersen: Jeg må takke den højtærede minister for Grønland for hans ret udførlige svar på mit spørgsmål vedrørende et nyt Grønlandsskib til 13,6 mill. kr. Men jeg rejste spørgsmålet, bl. a. fordi vi, så vidt jeg forstod, fra alle sider i fjor var enige om at søge bevilling fra finansudvalget bragt til afgørelse i folketinget, så vidt muligt inden pengene var givet ud.

Nu ligger det sådan, at det er meddelt offentligt, at finansudvalget har tiltrådt bevillingen med et flertal bestående af det radikale venstres og socialdemokratiets medlemmer, medens et mindretal er gået imod bevillingen. Vi har lige her af ministeren hørt, og jeg så må sige, en beretning fra flertallet, men har ikke hørt, hvad mindretallet mener, og hvad der er baggrunden for, at det er gået imod. Jeg synes, at hvis man skal handle på linje med det, vi drøftede i fjor, så burde denne sag frem til afgørelse i folketinget, inden skibet bygges, og jeg spørger: vil ministeren, eventuelt folketingets formand, ikke prøve på, om det skulle være muligt at få denne bevilling til afgørelse her i folketinget, inden man bygger skibet? Jeg synes, det var naturligt og rimeligt, at det skete, medens der er noget vist urimeligt i, at når vi til sin tid skal tage stilling dertil her i tinget, og når offentligheden bliver præsenteret for, hvad der taler derfor, så er skibet måske allerede ude at sejle.

[Oluf Pedersen.]

Må jeg i samme forbindelse blot gøre den korte bemærkning til den højtærede minister for offentlige arbejder, at for mig at se virker det sådan, at de oplysninger, der blev givet om pension til rutebilernes personel, bekræfter min frygt for, at vi dér er kommet ind i noget, som bliver tungt fremover.

Boligministeren og ministeren for Grønland (Kjærboel): Det sidste spørgsmål, det ærede medlem hr. Oluf Pedersen rejste, vil jeg gerne besvare derhen, at det er en almindelig fremgangsmåde, at vi, når vi har en bevillingssag fra ministerierne, går over finansministeriet til finansudvalget, og finansudvalget har i nærværende tilfælde med et flertal imødekommet denne bevilling. Hvis finansudvalget ønsker at få denne eller en anden tilsvarende sag behandlet i selve tinget, er det finansudvalgets egen sag at føre den frem her i salen.

Må jeg i øvrigt sige, at på baggrund af den bevilling, der blev givet, har vi allerede den 15. november afgivet bestillingen til det pågældende skibsværft, og der er bestilt materialer og maskiner; og første rate, som skal erlægges ifølge den kontrakt, der er oprettet, er erlagt, således at skibsbyggeriet allerede er i gang. Jeg kan ikke se, der har været noget andet at gøre for mig. Derfor må jeg afvise den tanke, at man nu skal diskutere denne skibsbygning her i salen.

(Kort bemærkning.)

Oluf Pedersen: Min betragtning var for så vidt rent principiel. Det, jeg ønskede, var, at vi kunne få sagen frem, så at vi kunne tage stilling dertil her i tinget, ikke at man skulle bringe den frem under en sådan form, at vi f. eks. skulle forlange, at bevillingen ikke blev givet, men blot at den kom frem til drøftelse. Det kan ikke lade sig gøre, når ministeren ikke vil bringe den frem her. Jeg synes godt, det kunne være sket, tinget er jo inde, i stedet for at vi, som jeg sagde, når skibet er bygget og måske ude at sejle, skal tage stilling til, om pengene skal bevilges eller ej.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Det ærede medlem hr. Oluf Pedersen

må åbenbart ikke have forstået mine oplysninger. Jeg oplyste, at 96 pct. af personalet var ikke pensionsberettiget, og for de 4 pct., som er pensionsberettiget, betales den andel, som det påhviler rutebilerne at indfri, ud af regnskabet, så jeg kan ikke se, det kan blive nogen belastning.

Boligministeren og ministeren for Grønland (Kjærboel): Det forekommer mig fuldkommen urimeligt, at det ærede medlem hr. Oluf Pedersen vil forlange, at jeg, når et flertal i finansudvalget tiltrådte den bevilling, jeg søgte om, skulle føre denne sag frem her i salen.

Jeg har nu i dag givet en ganske udførlig redegørelse for, hvorfor dette skib bygges. Jeg har endvidere oplyst, at vi allerede har denne skibsbygning i gang både med hensyn til selve skrogets bygning og med hensyn til maskiner, og at vi har erlagt første rate i henhold til den kontrakt, der er sluttet. Derfor kan jeg ikke se, hvilket formål det skulle have at føre denne sag frem her i salen.

(Kort bemærkning.)

Thestrup: Den højtærede justitsminister imødegik mine udtalelser vedrørende forslaget om grundstigningsskyldens udvidelse. Jeg vil heroverfor gerne sige, at det, jeg har fundet grundlovsstridigt ved dette lovforslag, er ophævelsen af konjunkturstillægget. Man indfører dermed for jords vedkommende en beskatning, der ifølge selve lovforslagets ord og egentlige begrundelse kun skal rette sig mod de stigninger, der sker i jordens værdi, medens der i virkeligheden sker en konfiskation af den del af jordværdien, der svarer til kronens fald i vurderingsperioden, og det er det, jeg mener ligger ud over, hvad der er tilladeligt; det ligger ud over den naturlige grænse for beskatningsretten. Jeg agter i det udvalg, der behandler lovforslaget, at forsøge at få sagen nærmere drøftet, og derfor er der vel næppe grund til yderligere at diskutere den her under finanslovdebatten.

(Kort bemærkning.)

Oluf Pedersen: Til den højtærede minister for offentlige arbejder vil jeg gerne sige,

[Oluf Pedersen.]

at jeg var godt klar over forholdet med de 4 pct., men jeg er bange for, at i det lange løb holder de 4 pct. ikke; pensionsforpligtelsen må befrygtes med tiden at blive større, end hvad der svarer til de 4 pct.

Til den højtærede minister for Grønland vil jeg sige, at baggrunden for alle de forhandlinger, vi førte i fjor om finansudvalgets arbejdsform, var, at man skulle have åbne afgørelser. Jeg synes ikke, det, der er sket med Grønlandsskibsbevillingen, er på linje med det, vi var inde på dengang.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Thestrup, at det, der tilsigtes med det omtalte lovforslag, er en skærpelse af et i forvejen eksisterende beskatningsgrundlag. Jeg gennemlæste meget omhyggeligt det ærede medlems bemærkninger under finanslovdebattens begyndelse, og jeg forstod ærlig talt ikke betragtningen om begrænsning af beskatningsretten. Da det ærede medlem imidlertid selv røber sin tvivl og derfor ønsker en nærmere undersøgelse af spørgsmålet i udvalget, kunne det ærede medlem måske have ventet med at sigte regeringen for grundlovsstridig optræden, til han havde et bedre grundlag.

Peder Christensen (Rebild): Jeg takker den højtærede minister for offentlige arbejder for redegørelsen vedrørende Thyborøn. Jeg forstår altså, at gennemførelsen af disse sikringer ved Thyborøn igen udsættes på ubestemt tid. Jeg henstiller, at de undersøgelser, der skal gennemføres, sker hurtigst muligt af hensyn til den befolkning, der bor deroppe, så den ved, hvorledes den kan disponere.

Jeg takker også den højtærede landbrugsminister, fordi han vil undersøge de rent lokale sager, jeg rejste fra egnen omkring Rold Skov. Som jeg nævnte, står befolkningen deroppe noget uforstående over for, at man tilplanter disse landbrugsejendomme. Det er muligt, at også de nævnte forpagtningsejendomme tidligere har været tjenestesteder — det ved jeg ikke — men det har i hvert fald ikke været inden for de sidste 30 år. Man står uforstående over for, at statsskovvæsenet lader disse

landbrugsejendomme tilplante, samtidig med at staten udstykker og opfører statshusmandsbrug for det offentliges midler.

Det er muligt, at den landbrugsejendom, der er tale om, Slettingen, er en gammel ejendom, men bygningerne, i hvert fald landbrugsbygningerne, ville efter min mening ved et uvildigt skøn blive betegnet som værende i den bedste tredjedel af landbrugsbygninger i det hele taget.

Jeg kan ikke tro, at den højtærede minister har set udstykningen ved Skindbjerglund; i så fald tror jeg ministeren ville have udtalt sig noget anderledes, end han gjorde. Det drejer sig ikke om ét areal, men om flere arealer, der gennemskærer det pågældende landbrugsareal. Det drejer sig om nogle slugter med krat på siderne og græs i bunden, slugter, der ville have værdi for disse landbrugsejendomme som græsningsjord. Der findes utallige lignende slugter, skrænter og holme langs Lindenberg ådal dels med og dels uden krat. Jeg ved ikke, om man har tænkt sig, at staten efterhånden skal erhverve disse arealer, når lejlighed gives; det ville blive et meget broget billede. Det er jo almindeligt, at disse arealer bruges til græsning, tit og ofte i forbindelse med lavere liggende arealer, og det egner de sig udmærket til. Det er godt for kreaturerens trivsel, og det er udmærket, at de kan gå i læ af krattet for sol og dårligt vejr. Netop sådanne slugter går omtrent til stalddøren i det ene af de her nyoprettede husmandsbrug. Efter det, jeg har set, ville det have været af betydning for vedkommende brug — og det kunne ikke have skadet nogen — at de havde været i besiddelse af dette areal. Det er muligt, de får lov til at få græsningsretten af staten — det kan jeg tænke mig — men det ville have været af betydning, om de havde været i besiddelse af disse slugter, således at de kunne have benyttet dem i forbindelse med den øvrige jord.

Jeg håber, at ministeren vil undersøge disse forhold nærmere.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Det er en misforståelse, hvis det ærede medlem hr. Peder Christensen (Rebild) har opfattet mine udtalelser vedrørende Thyborønprojektet således, at det nu skulle være udsat på ubestemt tid. Jeg kan

[Ministeren for offentlige arbejder.]

forsikre det ærede medlem om, at vi i ministeriet har den allerstørste interesse i at få disse undersøgelser, såfremt de nu bliver besluttet, afsluttet så hurtigt som muligt. Det er både vandbygningsdirektoratets og ministeriets opgave at prøve at få undersøgelserne afsluttet så hurtigt, det kan lade sig gøre.

Landbrugsministeren (Smørum): Det ærede medlem hr. Peder Christensen (Rebild) spurgte mig, om jeg havde set den udstykningsplan, det drejer sig om i det ene af de tilfælde, det ærede medlem har omtalt i dag. Jeg har ikke set udstykningsplanen, før sagen blev rejst her, men jeg har konstateret, at den stedlige husmandsbrugskommission sammen med det stedlige medlem af statens jordlovsudvalg har anbefalet udstykningsplanen, og jeg fandt den rimelig. De to lokale myndigheder, husmandsbrugskommissionen og sognerådet, har i dette tilfælde forskellige opfattelser. Som jeg sagde i mit første indlæg — og jeg har ikke noget at tilføje her — finder jeg denne udstykningsplan rimelig efter omstændighederne.

Jeg kan kun udtale mig om de konkrete tilfælde, det ærede medlem har draget frem. Tage stilling til udstykning af ejendomme i al almindelighed kan jeg naturligvis ikke, uden at jeg får konkrete oplysninger om, hvilke ejendomme det drejer sig om. Det må jeg bede det ærede medlem om at give mig, hvis han ønsker disse tilfælde nærmere undersøgt.

(Kort bemærkning).

Peder Christensen (Rebild): Jeg er naturligvis villig til at give oplysninger om de ejendomme, det drejer sig om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Kolbjørn: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 12. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om statsgaranti ved betalingsaftaler med udlandet og om udstedelse af statsforskrivninger i forbindelse med sådanne aftaler.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Forberedelse af landsretssager).

Mødet hævet kl. 17⁵⁵.

38. møde.

Onsdag den 12. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårds dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om grundforbedring og

forslag til lov om udlån til foranstaltninger vedrørende staldhygiejne.

Medlemmer af folketinget Bertel Dahlgaard, Aage Fogh, Jørgen Jørgensen (Lejre), Skytte og Steen har meddelt mig, at de ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om fremme af udbyttedeling.

Det er meddelt mig, at det ærede medlem hr. *Erhard Jakobsen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for Erhard Jakobsen har vedkommende gruppe udpeget *Edel Saunte*, som herefter er valgt.

Det er meddelt mig, at det ærede medlem hr. *Boye Hansen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændringer i beværterloven. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for Boye Hansen har vedkommende gruppe udpeget *Edel Saunte*, som herefter er valgt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Landbrugsministeren (Smørum): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om grundforbedring.

Grundforbedringsloven har gennem en lang årrække været en nyttig lov, som har skabt beskæftigelsesmuligheder, særlig i vinterhalvåret, hvor det er stærkest tiltrængt, og bevirket stor produktionsforøgelse.

Der er imidlertid stadig mange landbrugsarealer, der på grund af manglende dræning ikke yder så store afgrøder, som de burde, og efterhånden som der bliver udført sænkninger af vandstanden i de større vandløb med støtte efter landvindingsloven, opstår der nye muligheder for dræning af arealer, det hidtil ikke har været muligt at anvende i nødvendigt omfang.

Ved lov af 28. marts 1951 blev tilskuddene til dræningsarbejder, der den foregående halve snes år havde udgjort 50 pct. af udgifterne til arbejds løn og rør, nedsat til 33 $\frac{1}{3}$ pct. af disse udgifter.

Loven af 1951 opretholdt dog adgangen til at yde 50 pct. tilskud til særlig betydningsfulde arbejder på steder, hvor der herskede stor arbejdsløshed, og ved lov af 24. maj 1955 er der åbnet yderligere mulighed for at yde 50 pct. i tilskud til grundforbedringsarbejder, der udføres med mandskab fra de såkaldte arbejdsløshedsøer.

I de senere år og særlig efter 1952 har der været stadig nedgang i grundforbedringens omfang. Det er utvivlsomt nedsettelsen af statstilskuddene i 1951, der er den væsentligste årsag til nedgangen, og regeringen har derfor ment, at man nu — ikke mindst på grund af de mere usikre forhold på arbejdsmarkedet — må søge at opmuntre til nyt initiativ på grundforbedringens område.

Lovforslaget går derfor først og fremmest ud på, at tilskuddene hæves til de satser, der var gældende i årene før 1951.

Arbejdsmarkedskommissionen har anbefalet denne forhøjelse, for så vidt angår arbejder, der udføres i indeværende vinter, men da de fleste grundforbedringsarbejder som bekendt udføres om vinteren, vil der ikke være nogen væsentlig besparelse ved at have en lavere tilskudsprocent for arbejder, der helt eller delvis udføres uden for vinterhalvåret, og en regel herom vil kunne medføre både praktiske og administrative vanskeligheder.

Forslaget indeholder endvidere en for-